

Torsdagen den 30 november

Kl. 12.00–15.13
16.00–16.07

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 9 och 10 november justerades.

§ 2 Anmälan om ändrad partibeteckning

Från Stefan Nilsson hade följande skrivelse kommit in:

Till Sveriges riksdag

Anmälan om ändrad partibeteckning

Härmed vill jag meddela att jag har utträtt ur Miljöpartiet och inte längre tillhör Miljöpartiets riksdagsgrupp.

Jag ska alltså vara riksdagsledamot utan partibeteckning.

Stockholm den 29 november 2017

Stefan Nilsson

Skrivelsen lades till handlingarna.

§ 3 Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade

att *Stefan Nilsson* (-) avsagt sig uppdragen som suppleant i justitieutskottet, i socialutskottet och i EU-nämnden samt

att *Richard Jomshof* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet från och med den 1 december.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Lars Püss som suppleant i socialutskottet under Jenny Peterssons ledighet samt

att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Crister Spets som suppleant i utbildningsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 29 januari 2018–6 maj 2018* till

suppleant i socialutskottet
Lars Püss (M)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 1 december 2017–28 februari 2018* till

suppleant i utbildningsutskottet
Crister Spets (SD)

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:120

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:120 Skolans betydelse för att förebygga våldsbejakande extremism
av Beatrice Ask (M)

Interpellationen kommer att besvaras i kammaren den 1 december.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade möten och resor.

Stockholm den 29 november 2017

Utbildningsdepartementet

Gustav Fridolin

Interpellation 2017/18:174

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:174 Preclearance på Arlanda
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2018 i ett gemensamt svar med interpellationen 2017/18:81.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 29 november 2017

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:188

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:188 Återställande av biografmomsen
av Cecilia Magnusson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december.

Skälet till dröjsmålet är att ministern är uppbokad på andra åtaganden.
Stockholm den 27 november 2017
Kulturdepartementet
Alice Bah Kuhnke (MP)
Enligt uppdrag
Helena Swenzén
Expeditions- och rättschef

Prot. 2017/18:40
30 november

Interpellation 2017/18:189

Till riksdagen
Interpellation 2017/18:189 En parlamentarisk filmutredning
av Cecilia Magnusson (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december.
Skälet till dröjsmålet är att ministern är uppbokad på andra åtaganden.
Stockholm den 27 november 2017
Kulturdepartementet
Alice Bah Kuhnke (MP)
Enligt uppdrag
Helena Swenzén
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:190

Till riksdagen
Interpellation 2017/18:190 Illegal spridning av film
av Cecilia Magnusson (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december.
Skälet till dröjsmålet är att ministern är uppbokad på andra åtaganden.
Stockholm den 27 november 2017
Kulturdepartementet
Alice Bah Kuhnke (MP)
Enligt uppdrag
Helena Swenzén
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:191

Till riksdagen
Interpellation 2017/18:191 Digitalisering av filmarvet
av Cecilia Magnusson (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december.
Skälet till dröjsmålet är att ministern är uppbokad på andra åtaganden.
Stockholm den 27 november 2017
Kulturdepartementet
Alice Bah Kuhnke (MP)
Enligt uppdrag
Helena Swenzén
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:192

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:192 Framtiden för Svenska Filminstitutet
av Cecilia Magnusson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december.

Skälet till dröjsmålet är att ministern är uppbokad på andra åtaganden.
Stockholm den 27 november 2017

Kulturdepartementet

Alice Bah Kuhnke (MP)

Enligt uppdrag

Helena Swenzén

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:203

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:203 Finansiella risker kopplat till miljözoner
av Carl-Oskar Bohlin (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 november 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:218

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:218 Statliga institutioner och fake news
av Josef Fransson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december.

Skälet till dröjsmålet är att ministern är uppbokad på andra åtaganden.
Stockholm den 27 november 2017

Kulturdepartementet

Alice Bah Kuhnke (MP)

Enligt uppdrag

Helena Swenzén

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:224

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:224 Ett fungerande växtskydd för jordbruket
av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 29 november 2017

Näringsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Prot. 2017/18:40

30 november

Interpellation 2017/18:225

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:225 Landsbygdens villkor

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 28 november 2017

Näringsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 6 Barnombudsmannens anmälningsskyldighet

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU12

Barnombudsmannens anmälningsskyldighet (prop. 2017/18:19)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU5

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop.
2016/17:188)
föredrogs.

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! I dag ska vi debattera nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken. Det är ett betänkande som innehåller mycket som är bra. Framför allt är det ett betänkande som innehåller väldigt många vackra ord. Men det räcker inte med vackra ord. Det räcker inte med fina formuleringar i de mål vi sätter upp om inte formuleringarna, ambitionerna och målen backas upp av handling. Och där brister det i vårt land i dag.

Som kristdemokrat är jag glad över att utskottet har ställt sig bakom vårt gemensamma alliansyrkande om att i målen också få med att samhället ska utgå från mångfald, att vi bejakar att vi människor är olika och att det är en grund som vi bör bygga på också när det gäller målen för funktionshinderspolitiken. Men i propositionen från regeringen är regeringen tydlig med det som vi har kunnat se på område efter område när det gäller välfärden. Regeringen menar att höga ambitioner inte ska förenas med en prioritering när det kommer till de ekonomiska resurserna.

Regeringen säger tydligt att här ska vi ha höga ambitioner för funktionshinderhinderspolitiken, men det får inte kosta. Låt oss fundera över om regeringen skulle säga att samma principer ska gälla på andra områden. Vi ska höja ambitionerna när det gäller klimat- och miljöfrågor, men det får inte kosta. Vi ska höja ambitionerna när det gäller infrastruktur, men det ska inte kosta. Vi ska höja ambitionerna när det gäller utbildning, men helst ska det kosta mindre. Sådana är inte regeringens ambitioner på andra områden, men sådana är regeringens ambitioner på det här området. De finns i den här propositionen, i regeringens uppdrag till myndigheterna och i utredningsdirektiv som är kopplade till de frågor som vi diskuterar i dag. De finns också i den dagliga verkligheten.

När vi läser Försäkringskassans analyser och prognosuppföljningar kan vi se att förra året men också innevarande år görs miljardbesparingar på det som kanske är en av de absolut viktigaste insatserna för personer med funktionsnedsättning, den personliga assistansen. För varje prognos Försäkringskassan lämnar kan vi se att ytterligare miljarder sparas, och det i en situation då de fina orden säger att vi ska ha höga ambitioner och med utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska ha ett samhälle med rättigheter att uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det är en situation där ord och handling inte hänger ihop.

Vi kristdemokrater har haft flera förslag som inte har vunnit stöd i betänkandet. Det handlar bland annat om att höja ambitionen ytterligare när det gäller möjligheterna för personer med funktionshinder att vara delaktiga fullt ut på arbetsmarknaden. I dag räknas inte att vara förälder eller att kunna fullfölja sitt arbete som ett grundläggande behov, men det är något som vi kristdemokrater har föreslagit.

I betänkandet finns också frågan om bilstöd. Det är ytterligare ett område där regeringen, när man har genomfört förändringar, samtidigt passar på att acceptera att det blir besparingar. Vi kristdemokrater ser ett stort behov av att detta följs upp, därför att ambitionen att förbättra förefaller att ha kunnat innebära försämringar. Det är något som ytterligare är på väg att prövas i rättsprocessen genom att den person som har annat stöd nu kan riskera att bli av med sitt bilstöd och den möjlighet till frihet som det innebär att själv kunna föra fram sin bil. Många som har haft möjligheten att få sitt fordon anpassat upplever att det är den enda situationen i deras tillvaro där de faktiskt betraktas som helt jämlika sin andra medtrafikanter – en situation som de inte uppnår vid andra tillfällen i livet.

Vi har en regering som tittar på och inte agerar i en situation där besparing efter besparing görs på personer med funktionsnedsättning och samtidigt försöker få det att framstå som att man har höga ambitioner. Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle. Det är inte värdigt vårt land.

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 7 men står självklart bakom alla Kristdemokraternas reservationer.
(Applåder)

Anf. 2 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Som Emma Henriksson sa debatterar vi i dag vårt nya nationella mål och inriktningen för den framtida funktionshinderspolitiken. Men förutom denna proposition hanterar vi ett antal motioner som är besläktade med området.

Först, herr talman, vill jag yrka bifall till propositionen och till våra reservationer. Men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till punkt 2 i vår reservation till motionen om samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken samt, naturligtvis, yrkar avslag på övriga motioner.

Propositionen innehåller som sagt förslag till nya nationella mål och framför allt styrning och inriktning av dessa. Syftet är att göra funktionshinderspolitiken mer effektiv, skapa mer långsiktighet och införa en högre grad av tydlighet än tidigare. För att lyckas med detta är det oerhört viktigt att alla aktörer i olika delar av samhället medverkar och samarbetar. En funktionshinderspolitik för en tillgängligare miljö tjänar vi alla på i vårt land.

Det nya målet för funktionshinderspolitiken är mer inriktat mot funktionshinder och kommer att ersätta det gamla.

Den tidigare funktionshindersplan som gällt och som bland andra Alliansen var med och tog fram har vid utvärdering visat sig vara otydlig, och flera styrformer har använts för samma mål.

I praktiken har politiken inte fått det genomslag som önskades. En utvärdering som Myndigheten för delaktighet gjort visar att det fortfarande finns många stora och små hinder för delaktighet i samhället i dag.

Tyvärr är levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning sämre än för andra i befolkningen. Visserligen går utvecklingen sakta men säkert framåt, och man ser att vissa grupper inom funktionshindersrörelsen har fått det bättre. Sammantaget ser vi dock fortfarande stora klyftor i vårt land, och därför känns det oerhört stimulerande att vår regering under denna mandatperiod har satt in stora resurser och investeringar i vår välfärd och för människor för att motverka klyftorna.

Grunden i strategin har sin utgångspunkt i internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, bland annat FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen innebär att vi ska ha jämlikhet i våra levnadsvillkor. Vi ska ha rätt att leva ett självständigt liv och kunna delta i samhället på samma villkor som alla andra och ha tillgänglighet. Tillgänglighet handlar i det här fallet inte bara om den fysiska miljön utan lika mycket om information och kommunikation.

Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle där olika behov och förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet.

Det är den första förnyelsen av de nationella målen för funktionshinderspolitiken på 17 år som presenteras. Regeringen ser förslagen som en ambitionshöjning där det övergripande budskapet är att funktionshinderspolitiken i Sverige tar sin utgångspunkt i våra internationella åtaganden om bland annat mänskliga rättigheter.

Prot. 2017/18:40
30 november

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

I propositionen redovisas ett antal åtgärder eller principer som ska vara utformade för att bidra till det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Förutom åtgärder inom bland annat transport, samhällsplanering och it-politik läggs särskilt fokus på åtgärder inom områdena arbetsmarknad och utbildning.

Den första principen är att vi ska ha en universell utformning. Den innebär att man tar ett helhetsgrepp. Om man anlägger en ny tågstation ska man till exempel se på helheten.

Den andra principen är att man ska åtgärda brister i tillgängligheten.

Den tredje principen är att man ska rikta individuella stöd och lösningar för individens självständighet.

Den fjärde principen, som är oerhört viktig, är icke-diskriminering, alltså att man ska förebygga och motverka diskriminering.

Jag ska nämna några områden som jag tycker är särskilt viktiga för denna grupp. Ett är åtgärder för en bättre och mer tillgänglig arbetsmarknad. Som ni vet står många människor med funktionshinder i dag utanför arbetsmarknaden. Detta får många olika konsekvenser, bland annat att man sätts i en svår ekonomisk situation. Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder här, bland annat kraftigt ökade resurser till Samhall, och man har utredare som tittar på flexjobb.

Sedan har vi åtgärder som är inriktade på allas rätt till utbildning, och det är samma sak där. Att få utbildning på lika villkor lägger grunden för delaktighet i samhället. Utbildning är som ni vet också viktigt för den personliga utvecklingens skull. Här har regeringen har sedan tidigare, med hjälp av bland annat välfärds miljarderna, investerat extra miljarder i skolan. Det är klart att ökad personalbemanning utöver pedagoger och specialpedagoger kommer alla till del.

Regeringen vill särskilt belysa problematiken med funktionsnedsättning och ge Specialpedagogiska skolmyndigheten i uppdrag att analysera och lämna förslag om stödmaterial för att alla huvudmän ska kunna organisera förskola och skola så att alla barn och elever ges möjlighet till högre grad av delaktighet. Detsamma gäller övergången mellan gymnasieskola och arbetsliv.

Det sista området är åtgärder för jämlikare hälsa. Även här vet vi tyvärr i dag att människor med särskilda behov eller funktionshinder har sämre hälsa. Därför måste man vidta åtgärder även inom detta område.

Förutom det kraftiga resurstillskott som regeringen under denna mandatperiod har gett till hälso- och sjukvården handlar det om attityd och värdering men framför allt om kunskap om hur man med en funktionsnedsättning blir hanterad i vården.

Herr talman! För att kunna genomföra detta slutgiltigt föreslås att 13 miljoner kronor ska tillsättas till Myndigheten för delaktighet, som tillsammans med länsstyrelser och Sveriges Kommuner och Landsting tänker vidta åtgärder för att sätta denna strategi i verket.

Det kommer att pågå en ny fortsatt utredning på området för att se över hur man får en effektiv funktionshindersstrategi som får genomslag i verkligheten och en ökad takt i att nå FN-konventionens mål om mänskliga rättigheter.

(Applåder)

Anf. 3 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! 13 miljoner – det är en bra satsning. Det är viktigt att de myndigheter som har att följa upp sådan verksamhet får ökade resurser för att göra detta. Samtidigt ska det jämföras med de 2,8 miljarder i besparingar som man räknar med under innevarande år bara inom området assistansersättning. Det finns andra områden där det också görs stora besparingar genom att människor som är i behov av samhällets stöd inte längre får det.

Min fråga till Mikael Dahlqvist är: Kan ni som socialdemokrater fortfarande stå upp för de fina ord som regeringen har lagt fram i ambitionerna för funktionshinderspolitiken när ni faktiskt inte vidtar de åtgärder som behövs? De åtgärder som behövs är förändrad lagstiftning. Rättsläget har förändrats. Vi har fått underlagen från Försäkringskassan. Regeringen väntar och väntar på nya underlag.

Vi ser hur inflödet till assistansersättning minskar kontinuerligt sedan november 2015 och att utflödet ökar. Personer som hade rätt till stöd så som lagstiftningen tolkades tidigare får inte detta längre. Människor som borde ha fått komma in får inte längre det stöd som vi en gång här i kammaren var överens om att de skulle ha rätt till.

Det är inte aktiva lagändringar som regeringen har föreslagit. Det är regeringens passivitet när det gäller att inte återupprätta lagen som gör att vi har den situation vi har nu.

Det finns *en* dom, som kom i somras, där regeringen har sagt: Den ska vi snabbt titta på. Men den totala nedmontering som har skett under två års tid gör regeringen ingenting åt nu, utan man tar tacksamt emot de besparingar som området innebär.

Anf. 4 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att du kastar sten i glashus, Emma Henriksson.

Vi kan trösta oss med att regeringen agerar nu på grund av den rättspraxis som kommit, genom att stoppa tvåårsprövningar. Detta fenomen är känt sedan 2009, och det vet du precis lika väl som jag, Emma Henriksson. Din regeringsföreträdare på den tiden hade – ursäkta – samma budskap som du ger oss kritik för, nämligen att assistansen blir för dyr och att det finns fusk och oegentligheter. Med utgångspunkt från detta tycker jag att vi kan vara ärliga mot varandra och säga att detta är ett problem som vi inte har kunnat hantera under kanske tio års tid.

Jag invänder också mot att du använder ordet besparingar, Emma Henriksson. Du vet precis som jag detta är en rättighetslagstiftning, vilket innebär att det är en löpande räkning. Detta är inte något som regeringen har minskat i budgeten, utan det kommer att betalas ut vid varje årsslut när vi får kostnaden. Precis så är det. Det innebär att myndigheten gör bedömningen av vilka behov som finns, och sedan betalar staten kostnaden.

Kör med den retoriken på något annat sätt; detta är inte sjyst. Det finns ingenting som heter besparingar.

Det är en komplex lagstiftning som har varit ihålig. Det har varit känt nästan sedan lagen tillkom. Men varför har man inte gjort någonting tidigare? Nu försöker regeringen i alla fall att angripa detta.

Låt oss se vad utredningen som kommer om ett par veckor visar när det gäller konsekvenserna av domarna.

Anf. 5 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag är tydlig med att säga att det är rättsläget som har förändrats. Det innebär besparingar.

Det som regeringen är skyldig till är att den inte har vidtagit de åtgärder som behövs för att stoppa detta.

Det finns ett verktyg som vi som lagstiftare har att använda när rättsläget har förändrats och det inte längre är det som var vår politiska avsikt när vi antog lagen som gäller, och det är att ändra lagen. Det är regeringens ansvar att påbörja detta arbete.

Vi har fått underlag från myndigheterna. Redan tidigare år har Försäkringskassan svart på vitt i en utredning beställd av regeringen visat att det finns framför allt två domar som har lett till dessa konsekvenser.

Fram till november 2015, när denna regering hade ansvar, låg antalet assistansberättigade på en ganska stabil nivå under lång tid. Domen som kom 2009 har också haft effekt, men jämförelsevis en väldigt liten effekt. Nu har vi sedan november 2015 sett antalet assistansberättigade minska med mer än två personer om dagen.

Försäkringskassan, den ansvariga myndigheten, säger i sin analys – begärd av regeringen – att skälet är de domar som kom 2012 och 2015. Men märk väl: Domen 2012 började tillämpas först 2016. Den började tillämpas först efter att regeringen hade sagt att man är beredd att göra besparingar på det område som gäller personer med funktionsnedsättningar. Det är regeringens acceptans av läget som innebär besparingar och som gör att människor i dag inte längre kan känna sig trygga.

Min fråga till Mikael Dahlgvist är: Kan ni socialdemokrater passivt titta på och låta det ske och fortfarande stå för de ord som står i detta betänkande?

Anf. 6 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Vi kan stå här och diskutera fram och tillbaka, Emma Henriksson, när dessa symtom på ihållig lagstiftning började dyka upp. Men det började faktiskt redan 2009. När ni var i majoritet under den förra mandatperioden hade vi samma retorik, begärde prövning och fick också ett tillkännagivande till stånd med samma kritik som ni riktar mot oss. Vad gjorde då din minister i ditt parti som hade ansvar för frågan? Ingenting gjordes.

Det som är problemet är att detta har pågått under lång tid. Sedan håller jag med Emma Henriksson om att detta har accelererat under de senaste åren på grund av att Försäkringskassan har börjat tillämpa det som rättsprövningen har lett fram till. Sedan kan man fundera på varför detta började tillämpas efter så många år.

Jag tycker ändå att regeringen nu har agerat så adekvat som är möjligt. Man analyserar domarna, man har begärt utredning, man begär snabbanalys och dessutom kom nu ett lagförslag om ett generellt stopp för tvåårsomprövningen.

Jag känner fortfarande att vi kan stå upp för funktionshinderspolitiken, och vi har samma ambition att intentionerna i LSS ska gälla.

Låt oss se vad som händer i och med kommande publikationer.

Herr talman! Jag ska försöka hålla mig ganska strikt till vår syn på detta betänkande och de motioner som föreligger.

Det finns i dag en majoritet för två tillkännagivanden. Det ena handlar om att det behövs ett helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken, och i det andra uppmanas regeringen att återkomma till riksdagen med förslag som innebär att alla personer med funktionsnedsättning som har beviljats en insats också ska ha rätt att själva välja utförare. Detta är tillkännagivanden som vi står bakom och tycker är bra.

Många motioner i detta betänkande avstyrks eftersom det är utredningar på gång och pågår ett stort beredningsarbete. Därför tror jag att vi kommer att få all anledning att diskutera dessa saker igen framöver när vi har utredningen på bordet och konkreta förslag att ta ställning till.

När det gäller rätten till valfrihet för brukare menar vi att den rätten till viss del sätts ur spel. Personer som har ett assistansbehov som överstiger 20 timmar per vecka för grundläggande behov får hjälp med detta via Försäkringskassan. De får alltså en timersättning som är uträknad enligt en schablon. Men personer vilkas behov understiger 20 timmar per vecka får hjälp via kommunen. Kommunen bestämmer då själv timersättningen. Detta leder inte sällan till att timersättningen är alldeles för låg och inte räcker för att anlita någon annan assistans än den som kommunen har. Vi menar att valfriheten då sätts ur spel.

Vi menar att ersättningssystemet behöver ses över för att det ska kunna se likadant ut i alla kommuner. För oss är det viktigt och centralt att det ser likadant ut i hela landet. Det ska inte spela någon roll var man bor. Det är inte rimligt att personer som har ett behov som överstiger 20 timmar får ersättning utifrån en schablon, medan personer som har ett behov som understiger 20 timmar får ersättning utifrån vad kommunen har bestämt. Det kan alltså skilja från kommun till kommun, och det tycker vi inte är rimligt. Därför yrkar jag bifall till reservation 10.

Jag har samma inställning när det gäller hjälpmedel. Vi vill också här verka för valfrihet och underlätta vardagen för personer som har behov av hjälpmedel. Systemet för hjälpmedel behöver helt enkelt ses över, så att tillgången till hjälpmedel är likvärdig i hela landet. Vi anser att det bör finnas en myndighet som får i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel för att det ska säkerställas att hjälpmedel erbjuds på lika villkor i hela landet och utifrån en nationell prissättningsmodell.

Vi menar också att hälso- och sjukvårdslagen bör förtydligas när det gäller hjälpmedel för normala fritids- och rekreationsaktiviteter.

Herr talman! Ett annat viktigt hjälpmedel är ledarhundar. I dag är det en stor brist på ledarhundar till synskadade, och väntetiden kan vara över tre år. Vi menar att regelverket som gäller för att man ska få en ledarhund bör ses över. Om jag har förstått det rätt måste man enligt lag vara 18 år för att kunna få en ledarhund. Det kanske finns anledning att se över om det är så vi vill ha det.

Ledarhundar är i tjänst under en viss tid, och trots att man vet att en hund ska gå i pension är det inte möjligt att i förebyggande syfte ställa sig i kö för att få en ny hund. Detta menar vi bör ses över. När man har format hela sitt liv utifrån de förutsättningar man har och hunden sedan går i pension är det inte rimligt att man måste vänta kanske upp till tre år innan man får en ny med den isolering som det kan innebära.

Det är också viktigt att vi försöker sänka trösklarna för funktionsnedsatta så att de kan komma i arbete. Antalet arbetslösa bland funktionsnedsatta är stort. Var fjärde arbetslös i Sverige har någon form av funktionsnedsättning. Det innebär att man kanske inte alltid kan ta ett reguljärt jobb och jobba fullt ut.

Sverigedemokraterna har sedan länge motionerat om att det ska införas någon form av flexjobb. Om man har nedsatt arbetsförmåga innebär det att man med ett flexjobb kan jobba 100 procent av sin individuella arbetsförmåga och få en lön på 100 procent. Arbetsgivaren betalar naturligtvis bara för den tid som man faktiskt har arbetat, och staten tillskjuter resten av pengarna.

Flexjobb har funnits i Danmark sedan 1998, tror jag, och där har det fungerat mycket bra. Tanken med flexjobb tycker jag är alldeles ypperlig. Flexjobb innebär, som jag sa, att man jobbar utifrån det som man kan. Arbetsgivaren betalar utifrån det arbete som har utförts, och sedan tillskjuter staten resten.

Jag är medveten att det pågår ett sådant arbete. Det tycker vi är positivt, eftersom det finns ett stort behov av flexiblare insatser för att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete.

En annan grupp som kan behöva lite extra stöd för att komma i arbete är personer i behov av teckentolk. Det bidrag som i dag finns för arbetsgivare att söka är väldigt begränsat, och det är fortfarande administrativt krångligt. Därför är vi glada att regeringen i april beslutade att ge en utredare i uppdrag att förbättra detta och se över behovet av flexiblare möjligheter för personer med funktionsnedsättning så att de kan få ett jobb – eller åtminstone behålla det arbete de har.

För att kunna förflytta sig så att man faktiskt kan ta sig till sitt arbete är det viktigt att även andra funktioner fungerar. Därför vill vi se en bred utredning som ser över olika insatser när det gäller funktionsnedsattas möjligheter att förflytta sig. Det handlar till exempel om kollektivtrafiken, färdtjänsten och inte minst bilstödet, som vi har talat om här. Man ska se över detta och titta på hur det kan kompletteras och samverka med hjälpmedel, parkeringstillstånd, ledsagning med mera.

Herr talman! Så här i jultider har jag nu presenterat Sverigedemokraternas önskelista rörande just detta betänkande, men jag kan säga att önskelistan i övrigt är bra mycket längre än så här. Den här listans röda tråd handlar dock om att underlätta människors vardag och inte minst underlätta för dessa grupper att ha någon form av sysselsättning. Ledarhund, teckentolk, ledsagning, olika typer av hjälpmedel och färdtjänst är exempel på saker som möjliggör för människor att komma ut i arbete och vara en del av samhället, komma ut på fritidsaktiviteter eller annan sysselsättning – helt enkelt leva ett så självständigt liv som möjligt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 10 och 17. Jag vill dessutom passa på att uppmärksamma kammaren på att vi sverigedemokrater även kommer att stödja reservation 7 i voteringen. Jag sa i utskottet att vi ville avvakta den gemensamma skrivning som skulle göras. Därefter har jag varit lite dåligt uppmärksam, så jag har inte stött den reservationen. Vi kommer dock att stödja den i voteringen. Mitt slarv gör inte att majoritetsförhållandena förändras, men jag ber om ursäkt för den missen.

Anf. 8 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman, åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar, som ni numera alla vet, långsiktigt och målmedvetet med att utveckla och förstärka välfärdspolitiken.

Vem som helst av oss här i kammaren, er på läktaren eller alla er som på annat sätt följer debatten i kammaren kan när som helst drabbas av en olycka av ett sådant slag att den av oss som inte redan lever med någon form av funktionsvariation vaknar upp till ett helt nytt liv med funktionshinder. Så enkelt kan det vara. Funktionshinderspolitiken är alltså inte ett politikområde för en viss grupp i samhället, utan det är ett politikområde som vi alla verkligen borde värna.

Vi kan aldrig veta när vi som anhörig eller drabbad kan ha anledning att ångra att vi inte har lagt större vikt vid och prioriterat politiken för området funktionshinder mer. Allas rätt att leva ett bra liv är en av de kanske grundläggande anledningarna till att vi har en gemensam sektor. De resurser som krävs ska finnas den dag vi behöver dem, oavsett vad orsaken till behoven är.

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med titeln *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken*. Socialutskottet har i sitt betänkande SoU5 behandlat regeringens förslag och dessutom ett stort antal yrkanden från ett flertal motioner. Utskottet tillstyrker huvudsakligen regeringens förslag till målformulering för funktionshinderspolitiken men väljer att göra en del mindre kompletteringar av formuleringen.

Det utskottet gör är att lägga till begrepp som ”mångfald”, ”jämförbarhet” och ”barnrättsperspektiv”. Även om det kan tyckas som självklarheter i en sådan här text anser vi från Miljöpartiets sida att man aldrig kan vara nog tydlig. Jag vill därför tacka oppositionen för att ha bidragit till att formuleringen helt klart har blivit mycket bättre under behandlingen i utskottet. Den lyder nu så här:

”Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämförbarhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.”

Jag tycker själv att det låter väldigt bra.

Däremot, herr talman, delar vi i Miljöpartiet inte oppositionens syn på hur man arbetar med ett helhetsgrepp. Om man med ”helhetsgrepp” menar att man först måste räta ut alla frågetecken, invänta alla utredningar och remissvar samt genomföra alla de analyser detta kan föranleda – det är nämligen så oppositionen formulerar sig i texten i betänkandet – finns det tyvärr en uppenbar risk att man aldrig kommer till skott. Det är ju ganska vanligt att utredningar leder till nya frågeställningar som i sin tur måste studeras och så vidare.

Miljöpartiet anser att ett helhetsperspektiv är en analysmetod och att man mycket väl kan ta steg på vägen mot helhetsgreppet i takt med att olika fakta kommer fram. Man måste inte vänta in den sista pusselbiten för att bygga en bättre och modernare politik. I propositionen redovisar regeringen ett antal åtgärder som på flera olika politikområden bidrar till arbetet för att nå det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Det menar jag visar att helhetsgreppet kan tas, även om det måste ske stegvis.

Prot. 2017/18:40
30 november

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

Det regeringen redovisar handlar till exempel om åtgärder på transportområdet, om samhällsplanering, om it-frågor, om arbetsmarknadsfrågor och om utbildningsfrågor. I kombination med de insatser och uppdrag som regeringen presenterar och den aviserade utredningen om utformningen av ett långsiktigt system för styrning och uppföljning kan vi från Miljöpartiets sida inte se något behov av det tillkännagivande som utskottet föreslår om ett helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken.

Jag yrkar därför bifall till reservation 2.

När det gäller förslagspunkt 12 i betänkandet, om möjligheten att välja utförare för personlig assistans, tycker jag utskottet hamnat i ett lite tråkigt läge – i en sorts konflikt som tyvärr riskerar att förlöjliga politiken. Regeringen har gett LSS-utredningen i uppdrag att titta på frågan och gör bedömningen att det därför inte längre finns någon anledning att rikta uppmaningar om ytterligare åtgärder. Utskottsmajoriteten delar dock inte regeringens uppfattning utan vidhåller att ytterligare ett tillkännagivande är nödvändigt.

Den inställningen kan man faktiskt använda som ett exempel på att den sortens helhetsgrepp som oppositionen anser att man bara kan ta när allt är utrett, remissbehandlat och utvärderat aldrig kommer att bli möjligt. Om utskottet aldrig upphör med tillkännagivanden i ett och samma ärende och om regeringen varje gång skulle reagera med att tillsätta en ny utredning kommer ju aldrig den situation som oppositionen eftersträvar att uppstå. Det kommer alltid att finnas ej avslutade utredningar, pågående remisshanteringar och så vidare. När ska man då kunna ta det där helhetsgreppet?

Miljöpartiet delar i stället regeringens uppfattning, i alla fall tills vidare, att tillkännagivandet är omhändertaget på ett rimligt sätt – vi får väl se sedan vad det resulterar i – och att frågan är på väg att få ett svar. Därför är ytterligare tillkännagivanden egentligen inte särskilt konstruktivt utan kanske till och med kontraproduktivt.

Herr talman! Att det finns behov av att förbättra rutiner och uppföljning för att rätt ersättningar inom välfärdssektorn ska utbetalas till rätt person, och då inte minst inom funktionshindersområdet, fick vi än en gång en påminnelse om i gårdagens nyhetsflöde. Tidningarna rapporterade då om en person som på oriktiga grunder lyckats lura systemet på 4,7 miljoner. Varje gång sådant sker, och varje gång medier rapporterar om det, riskerar legitimiteten för stödformerna för de mest utsatta och de mest behövande tyvärr att undermineras.

Det är därför en viktig uppgift för de berörda myndigheterna att ständigt utveckla och förbättra sin handläggning för att minimera risken att stöd ges till personer som inte ska ha det. Även om det är en väldigt liten del av det totala beloppet som hamnar i fel händer är det varje gång det sker ett allvarligt problem för legitimiteten och för solidariteten i samhället.

Frågan om att göra FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning till lag behandlas också i betänkandet, liksom frågan om en nationell institution för övervakandet av hur införandet av mänskliga rättigheter framskrider i Sverige.

Jag har uppfattat det som att vi i Sverige har varit ganska överens om att tolka de så kallade Parisprinciperna så att denna typ av kontrollmekanismer för sådana verksamheter måste lyda under riksdagen för att på så vis garanteras självständighet från regeringen.

Som jag har förstått det har tanken därför varit att placera en eventuell sådan myndighet som ett komplement till JO. Regeringen har därför lämnat över frågan till riksdagen, och konstitutionsutskottet har utrett den.

Utredaren konstaterade emellertid att det finns andra sätt att garantera självständighet än att placera en sådan kontrollinstitution under riksdagen och att det kanske till och med kan finnas problem med att göra det på det sättet.

Jag tror att konstitutionsutskottet har justerat sitt betänkande i dag och att detta innebär att frågan nu åker tillbaka till regeringen.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ger ju egentligen inte några nya rättigheter till gruppen med funktionsvariationer. Denna konvention handlar mer om verktygen för att säkerställa att de rättigheter för denna grupp som redan finns i deklarationen om mänskliga rättigheter verkligen efterlevs och uppfylls.

Därför är frågan om en institution för uppföljning av MR-frågorna väldigt viktig. Det ärendet ligger inte på vårt utskotts bord, åtminstone inte för tillfället, men självklart är det vår uppgift att hela tiden följa detta och bevaka frågan.

Det är viktigt att vi på något sätt får till stånd en sådan institution, särskilt för de människor som detta betänkande handlar om.

Herr talman! Miljöpartiet står självklart bakom sina reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 2. I övrigt står vi bakom betänkandet.

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa i princip samma frågor till Miljöpartiet som jag ställde till regeringspartiet Socialdemokraterna.

Vi har här ett betänkande som handlar om en hög ambitionsnivå när det gäller målen för funktionshinderspolitiken. Samtidigt finns det som pågår här och nu, dag för dag. Det finns en brytpunkt. Det finns en tidpunkt efter vilken man tydligt kan se effekterna av det ändrade rättsläget: november 2015. Sedan dess har antalet assistansberättigade minskat successivt.

I den ansvariga myndigheten Försäkringskassans egen uppföljning av det som pågår – när myndigheten försöker att förklara utvecklingen mot att allt färre är assistansberättigade – pekar man ut det ändrade rättsläget framför allt utifrån två domar. En av dem började man att tillämpa direkt när den kom 2015, och i början av 2016 började man att tillämpa en annan, tidigare dom.

Det har gjort att antalet assistansberättigade personer under denna period har minskat med fler än två om dagen. Försäkringskassan pekar också på att detta har accelererat ytterligare under de senaste månaderna i år.

Detta gör er regering ingenting åt. Man agerar snabbt när det gäller en dom som kom i somras, men man gör faktiskt ingenting åt de tidigare domarna. Man försöker att frysa läget genom att ta bort tvåårsomprövningarna, men det hjälper inte en enda person av de fler än två per dag som har blivit av med sin assistansersättning.

Tycker Miljöpartiet att detta är acceptabelt? Tycker ni att det är förenligt med ambitionerna i det betänkande som vi nu ska besluta om?

Anf. 10 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Emma Henriksson har en väldigt hög svansföring i denna fråga. Det skulle vara intressant att höra vad Emma Henriksson skulle göra åt situationen om det vore så att hon var ansvarig minister.

Den här regeringen har faktiskt, till skillnad från den föregående regeringen, tagit tag i frågan. Vi har en LSS-utredning som kommer att komma med förslag. Vi har gett flera uppdrag, även i de brev som vi skickar till myndigheterna. Denna regering agerar, till skillnad från den föregående.

Emma Henriksson vet att det faktiskt är så att det inte har tagits några beslut av denna regering som minskar de rättigheter som gruppen funktionshindrade har. Denna regering har inte tagit några sådana beslut. Rätts-tillämpningen är uteslutande det som ligger bakom, så att lägga regeringen till last för den utveckling som skett är inte riktigt seriöst.

Anf. 11 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Man har ett ansvar för vad man gör, men man har sannerligen också ett ansvar för vad man inte gör. Det är detta som är den här regeringens stora problem. Man står och svär sig fri från ansvaret och säger att man minsann inte har gjort någonting. Det är ju just det som är problemet.

Det hände någonting i november 2015, när den här regeringen var ansvarig. Er egen ansvariga myndighet pekar på samma tidpunkt och säger att det därefter bara har blivit värre. Regeringen gör ingenting – det är det som är problemet.

Jag kan ge ledamoten ett svar på vad jag skulle göra om jag var ansvarig minister – tänk om det vore så väl! Då skulle jag ändra lagstiftningen. Det är det som är vårt ansvar. När rättsläget ändras ändrar vi lagstiftningen. Det förslaget har vi kristdemokrater framfört. Vi har försökt att väcka ett utskottsinitiativ i frågan. Det har vi behandlat, och det finns redovisat hur vi har behandlat det i just detta betänkande.

Ändra lagen för att återställa det som en gång var vår viktigaste frihets- och trygghetsreform! Nu gråter människor när de hör av sig till oss. De är livrädda för vilka förändringar detta innebär.

Regeringen hänvisar till att man ska göra det tydligare vilket stöd berörda personer ska få från kommunerna. Senast i går fick jag ett mejl från ett föräldrapar i dryga 70-årsåldern. De berättade att deras vuxne son nu har blivit av med assistansen. De trodde att stödet från kommunen skulle hjälpa dem. Det visade sig dock att detta stöd innebär att assistenterna måste gå ned 5 000 kronor i månadslön, eftersom kommunen ersätter med lägre timkostnad. Föräldrarna har inte längre råd att ha kvar sin sons assistenter. Två föräldrar i dryga 70-årsåldern måste gå in och ta ett ännu större föräldraansvar.

Detta är en nedmontering av vårt viktigaste trygghetssystem. Det skulle vi ändra på om vi satt i regeringsställning, men vad gör den nuvarande regeringen?

Anf. 12 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Emma Henriksson har alldeles rätt när hon hävdar att regeringen säger att vi inget har gjort. Det handlar om att vi inte har gjort något eller tagit några beslut som har lett till denna situation. Det är helt rätt.

Men Emma Henriksson har fel när hon säger att vi inte har gjort något när det gäller det som hon själv skulle vilja göra, nämligen att förändra lagstiftningen.

Jag vet inte hur oansvariga lagstiftningsförändringar en alliansregering skulle kunna tänka sig att göra. Vi vet dock att den LSS-lagstiftning som i dag gäller är väldigt ihållig, och det var en borgerlig regering som genomförde den.

Vi är inte intresserade av att göra dåliga lagstiftningsarbeten, utan vi vill göra det hela grundligt. Det är därför vi har tillsatt utredningar. Vi tror att det behövs, men det kommer att ta tid.

I alla sammanhang där vi har talat om denna fråga har vi sagt att vår avsikt är att se till de intentioner som låg till grund för den dåliga lagstiftning som antogs 1993 och att se till att denna lagstiftning förnyas och blir till en lagstiftning som håller även för prövningar i Högsta förvaltningsdomstolen.

Detta är vårt mål, och det har vi sagt gång på gång. Försök inte att påstå något annat! Det är vår ambition.

Anf. 13 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Vi ska ha ett samhälle som är tillgängligt för alla. Oberoende av funktionsförutsättning ska det inte vara ett hinder. Det handlar om varje människas frihet att forma sitt eget liv. Människor ska inte mötas av ett samhälle som bygger hinder mot utbildning, jobb, en aktiv fritid eller engagemang för det samhälle man lever i. Ett samhälle som är tillgängligt för alla är en grundläggande demokratifråga.

Ett steg mot full delaktighet är att kunna försörja sig genom eget arbete, att själv kunna påverka sitt liv genom arbete och utbildning – kanske genom att driva och utveckla ett eget företag.

Centerpartiet anser att den som har en sådan omfattande funktionsnedsättning att ett jobb inte är ett alternativ ska ha rätt till samhällslön och stöd för ett värdigt och aktivt liv i så stor utsträckning det går.

Det behövs dock ett större fokus på hur personer med funktionsnedsättning kan få bättre möjligheter att delta i samhället och försörja sig själva. Vi måste bli bättre på att se styrkorna och till exempel göra det enklare för arbetsgivare att anställa personer med funktionsnedsättning. Eget företagande kan också vara ett sätt att bryta ett utanförskap.

För personer med funktionsnedsättning finns i dag många hinder om de vill utveckla sitt entreprenörskap. Möjligheterna för personer med funktionsnedsättning behöver kort sagt förbättras.

Regeringen verkar tyvärr inte ta detta på så stort allvar. De skrivningar i propositionen som berör arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning behöver bli ännu mer konkreta.

Inom Centerpartiet har vi till exempel länge drivit frågan att det måste bli enklare att anställa, och vi har också konkreta förslag för det. Det handlar bland annat om att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen och släppa in privata, ideella och kommunala aktörer. Genom att låta fler aktörer förmedla jobb kan utförare specialisera sig på matchning för olika områden, exempelvis olika funktionsförutsättningar.

Prot. 2017/18:40
30 november

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

Jag har också nämnt företagande som ett sätt att bryta ett utanförskap. Men personer som på grund av en funktionsnedsättning har behov av olika stöd, till exempel insatser enligt LSS liksom aktivitets- och sjukersättning, har i dag i princip ingen möjlighet att starta ett eget företag. Även om viljan, kunskapen och idéerna finns är risken stor att man blir av med stöd man har behov av eller att stödet helt enkelt inte är anpassat för eget företagande.

Herr talman! Ökade möjligheter till utbildning är också en central faktor för att bryta utanförskapet för personer med funktionsnedsättning. Även denna fråga behandlas bara ytligt i regeringens proposition.

Jag kan tycka att man borde ha tagit upp riksdagens tillkännagivande från i våras om att regeringen särskilt ska se över hur tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning kan förbättras.

Centerpartiet anser att det behövs förbättrade möjligheter för personer som går eller har gått i gymnasiesärskolan att kunna studera vidare och komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om möjligheten att finansiera sina studier.

Här krävs också en större transparens som anger förutsättningarna för att behålla stöd inför en flytt till arbete eller studier. Just bristen på förutsägbarhet vad gäller stöd skapar i dag en osäkerhet och en kraftig begränsning i möjligheten till utbildning och arbete.

Regeringen missar i sin proposition till stor del personer med intellektuell eller kognitiv funktionsnedsättning. Det gäller både i fråga om arbete och utbildning. Det är beklagligt, då dessa grupper ofta befinner sig i utanförskap i vårt samhälle.

Centerpartiet önskar att regeringen i propositionen hade tagit ett helhetsgrepp på frågan hur utanförskapet bland personer med funktionsnedsättning ska kunna brytas. Att fler människor kommer i arbete oberoende av funktionsförutsättning är en av de viktigaste frågorna att lösa för att få ett samhälle som håller ihop.

Alla ska ha en möjlighet att påverka sin egen situation. Om man har en funktionsnedsättning är det därför viktigt att den hjälp och det stöd man får är anpassat efter just ens eget behov. Här behövs ökade möjligheter att själv få bestämma över innehållet i stödet.

Herr talman! Allianspartierna har lämnat in en gemensam motion där vi bland annat lyfter fram att målformuleringen av funktionshinderspolitiken också fortsättningsvis ska innehålla en koppling till mänsklig mångfald som grund. Jag är tacksam över att en majoritet av utskottet ställer sig bakom detta önskemål liksom att det behövs ett samlat helhetsgrepp gällande funktionshinderspolitiken.

Jag beklagar dock att regeringen och en majoritet av utskottet inte ser behovet av tilläggsdirektiv till LSS-utredningen för att utreda förutsättningarna för att inkludera utövande av föräldraskap och arbete i de grundläggande behoven och för att säkra grundintentionen i LSS.

Herr talman! Jag står bakom samtliga Centerpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 3.

Anf. 14 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! I ditt anförande, Per Lodenius, nämnde du att kognitiva eller intellektuella funktionsnedsättningar inte är med, men kanske uppfattade jag dig inte rätt. Alla typer av funktionshinder omfattas av funktionshindersstrategin. Det görs ingen skillnad mellan olika typer av svårigheter.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken är det ganska intressant. Jag trodde att detta med jobbcoachning var ett avslutat kapitel med tanke på det resultat vi fick. Nu föreslår Centerpartiet åter jobbcoachning som en lösning för människor med funktionsnedsättning. Vi vet ju hur det gick med den reformen förra gången. Jag vill påstå att det var en stor katastrof.

För att få in människor med funktionshinder på arbetsmarknaden vill Centern sänka lönerna. Det är så ni vill få fler jobb och sänka trösklarna. Hur kommer det att hjälpa en redan svag ekonomisk grupp?

Anf. 15 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Det var mycket på en gång.

Låt mig börja med jobbcoachningen. Jag talade om förmedling av arbeten, att ha specialkunskap i att kunna förmedla arbeten, hitta arbeten och förstå vilka behov som finns. Vi har drivit detta länge och varit tydliga med vad det handlar om. Det handlar om att reformera Arbetsförmedlingens arbete och arbetet med att förmedla arbete.

Centerpartiet vill inte sänka några löner. Men vi har sagt att det kan behövas sänkta ingångslöner för att fler ska komma i arbete. Det är en enkel och effektiv metod. Det handlar inte om att sänka löner. Det handlar om att folk som i dag står utanför arbetsmarknaden ska kunna få in en fot på arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna väljer i stället att låta alla som i dag inte kommer in på arbetsmarknaden stå utanför.

För oss handlar det om att göra det lättare att komma in på arbetsmarknaden, oberoende av om man har en funktionsnedsättning eller inte. Det handlar alltså om ingångslönerna.

Jag talade om att förtydliga och att jobba med exempelvis möjligheterna till utbildning. I dag är det nästan omöjligt för den som går eller har gått i särskola att studera vidare. Här har vi gjort ett tillkännagivande. Jag själv och Centerpartiet har drivit detta i tio år. Äntligen har vi fått med samtliga partier i riksdagen.

Jag önskar att man också hade lyft upp utbildningsfrågorna rent generellt. Det handlar inte bara om dem som har gått i särskola utan också om att det kan vara svårt att flytta dit där just den utbildning man vill gå finns. I dag är det inte görkligt om man har vissa stöd, för man vet inte om stödet följer med. Detta drabbar främst dem som har gått i särskola men även andra med olika funktionsnedsättningar.

Jag önskar att detta hade varit tydligare, och jag hoppas att Mikael Dahlqvist håller med mig på denna punkt.

Anf. 16 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Ja, Per Lodenius, jag håller med dig om att det finns sådant som vi måste utveckla vad gäller både grundsärskola och gymnasiesärskola, för steget över till arbetsmarknaden är svårt att ta. Här delar jag din uppfattning, och jag uppskattar ditt engagemang.

Eftersom regeringen har tillskjutit ganska många miljarder denna mandatperiod för att stärka skolan är det på plats att kommuner och huvudmän också ser till helheten när de använder denna resursförstärkning.

Det är intressant att ta del av ditt inlägg när det gäller arbetsmarknadspolitiken, för till skillnad från Centerpartiet och Alliansen tror vi inte på sänkta löner. Vi vet att det kommer att få en dominoeffekt på alla grupper, så småningom även på dem som inte har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

I synnerhet, Per Lodenius, kommer det här att drabba svaga individer. De med funktionshinder kommer att höra till dem som förlorar. Där har vi en annan syn. Vi tror på ett Sverige där man matchar med kompetens och kvalitet i stället för sänkt kvalitet.

Vad gäller arbetsmarknadslagstiftningen finns det oberoende utvärderingar, även sådana gjorda av arbetsgivarorganisationer. Sänkta ingångslöner är ingen som helst nyckel till att lösa det problem med trösklar in till arbetsmarknaden som vi har pratat om. Tvärtom har arbetsmarknadens parter med framgång skött Sveriges lönepolitik på ett föredömligt sätt med relativt få konflikter och i harmoni. Men som sagt har vi olika syn på det här.

Arbetsförmedlingen har jag förstått att ni vill privatisera. Ursäkta, Per Lodenius, men det påminner mig lite grann om det jobbcoachningssystem ni införde förra gången. Vad är det som ska bli bättre av att privata aktörer gör det här i stället för staten?

Anf. 17 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Jag vill först avrunda diskussionen om ingångslöner och möjligheten att komma in på arbetsmarknaden. Det handlar om att de som i dag står i utanförskap ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Det finns många olika utredningar och undersökningar som visar att det här är en möjlig väg att gå. Det är till och med så att fackförbunden nu har börjat vända. Arbetsgivarna gör nu avtal för att titta på om man inte kan ha lägre ingångslöner för att få in fler på arbetsmarknaden. Jag tror att Socialdemokraterna börjar stå ganska ensamma med tanken att detta inte ska kunna fungera. Det handlar om gå från utanförskap till innanförskap. Det handlar om att fler ska kunna komma in på arbetsmarknaden och sedan kunna komma vidare och göra arbetskarriär.

När det gäller Arbetsförmedlingen handlar det om att vi måste öppna upp möjligheterna att förmedla arbete och hitta dem som är experter på att hitta arbetena. I dag fungerar tyvärr inte myndigheten Arbetsförmedlingen på det sättet. Arbetsförmedlingen förmedlar nästan inga jobb alls. Vi behöver öppna för bättre matchning och arbetsförmedling.

Herr talman! När det gäller utbildning: Ja, kommunerna har ett stort ansvar för skolorna. Men eftergymnasial utbildning på högskola eller yrkeshögskola är ett statligt ansvar. Jag skulle önska att regeringen nu verkligen satte mer fart när det handlar om möjligheterna för dem som har gått i särskola. Vi beslutade om ett tillkännagivande i våras. Samtliga partier stod bakom det. Men jag har fortfarande inte hört någonting från regeringen om de här frågorna. De får gärna ta kontakt med mig. Jag har mycket underlag som man kan jobba med.

Herr talman! I dag debatterar vi nya nationella mål för funktionshinderspolitiken, mål som ska utgå från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska enligt regeringens förslag inriktas mot fyra områden: den universella utformningen, tillgänglighet, individens självständighet och motverkan av diskriminering.

I grund och botten handlar det här om att varje människa i landet ska kunna leva sitt liv. Vi ska kunna arbeta, studera och skaffa familj. Vi ska kunna gå på bio, gå på dejt eller vara aktiva i ett politiskt parti. Vi ska bygga ett samhälle där vi alla kan röra oss fritt och vara aktiva medborgare i en demokrati, ett samhälle där ingen av oss ska bli diskriminerad.

Vi i Vänsterpartiet står bakom förslaget och tycker att det här är viktiga mål, för det är mål som förpliktar.

Herr talman! Regeringen säger att funktionshinderspolitiken är en del i arbetet för ett mer jämlikt samhälle, där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet. Det är stora ord som inte har det minsta värde om de inte fylls med handling – handling som går i rätt riktning.

Jag tror inte att det undgått någon vilken fruktansvärd utveckling vi bevittnat vad gäller personlig assistans. Rätten till att leva våra liv står hotad.

Regeringen säger själv att den personliga assistansen är en central del för att uppnå målet om individens självständighet. Men med den insikten undrar jag hur man kan komma till slutsatsen att inga andra konkreta åtgärder behöver vidtas eftersom man tillsatt LSS-utredningen. Det förvånar mig, eftersom direktiven till den utredning som regeringen hänvisar till inte innehåller så mycket som ett ord om att justera lagen efter alla de domar som fallit, de domar som nu slår LSS-reformen i spillror. Inte ett ord står det om detta. Däremot andas direktiven en tydlig vilja att spara pengar, och det är assistansen som ska få stryka på foten – den insats som enligt regeringen är en central del för individens självständighet.

Herr talman! Att sätta upp mål är något som förpliktar. Då duger det inte att med ena handen kräva rättigheter åt människor när man samtidigt med den andra tar dem ifrån oss. Så jobbar inte vi i Vänsterpartiet. Därför kräver vi att direktiven till LSS-utredningen ändras så att det ensidiga kostnadsfokuset helt tas bort. Vi kräver också att LSS justeras med tanke på alla de domar som fallit, inte bara den senaste.

Herr talman! Vänsterpartiets politik bygger på att vi vill ha ett rättvist och solidariskt samhälle där varje människa ska ha möjlighet att leva ett gott liv, oavsett bakgrund eller förutsättningar. Vi vet att personer med funktionsnedsättning som grupp generellt sett har sämre levnadsvillkor och sämre möjligheter att delta i samhällslivet än övriga befolkningen. Men vi vet också att kvinnor med funktionsnedsättning genomgående har ännu sämre levnadsvillkor än män. Kvinnor får till exempel sämre stöd för att komma i arbete, får mindre assistans och får inte den hjälp de har rätt till om de blir utsatta för våld. För ett feministiskt parti som vårt är det en skyldighet att synliggöra dessa skillnader och motverka dem. Funktionshinderspolitiken måste ta en mer feministisk inriktning.

Vi vet också att situationen för hbtq-personer med funktionsnedsättning är en fråga som alltför sällan uppmärksammas. Med de förtryckande normer som finns i vårt samhälle drabbas människor av dubbel diskriminering utan att någon agerar. När RFSL initierade Funkisprojektet kunde man mycket snabbt se att det fanns stora kunskapsluckor hos dem som möter dessa människor. Därför menar vi att ett första steg är att kartlägga situationen för hbtq-personer med funktionsnedsättning för att få kunskap och synliggöra problemet.

Herr talman! Vi från Vänsterpartiet tycker att de mål som vi ska fatta beslut om i dag är mycket viktiga. Ambitionen är att de ska ge starkare och tydligare koppling till funktionsrättskonventionen och genomförandet av Agenda 2030. Det visar på att det är deklarationen om mänskliga rättigheter som är det fundament som funktionshinderspolitiken ska vila på. Vi ska stå upp för vår okränkbara rätt att leva våra liv som fria individer.

Men för regeringen är detta en piska. Nu ska riksdagen klubba igenom förslaget, och regeringen har antagit mål som kräver att de agerar för att leva upp till sitt eget förslag.

Vi ställer oss självklart bakom alla våra reservationer, men för att spara tid yrkar jag bifall enbart till reservation 7 och reservation 18.

Anf. 19 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga reservationer från Liberalerna, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 7 under punkt 6.

Herr talman! För oss liberaler är det en självklarhet att människor är fantastiskt olika. Vi har olika kön, könsidentitet, sexuell läggning, ålder, härkomst och livsåskådning. Vi har också skiftande funktionalitet. Personer med funktionsvariationer finns i alla åldrar, klasser och yrkesgrupper. De lever i staden och på landet, ensamma och i familjer. De arbetar, de är studerande, de är arbetslösa och de är sjukpensionärer. De har olika värderingar och olika intressen. De är i stort sett som alla är. Det är ingen homogen grupp som det är synd om, som står utanför, som man ska ta hand om eller som är utsatt. Det är individer som finns överallt i detta nu med ambitioner och livsdrömmar. Det är människor med förutsättningar som i vissa avseenden möjligtvis kan skilja sig från majoritetens, men dessa människor är en otroligt viktig del av samhällsgemenskapen och har all rätt till delaktighet i den som en del i det kompetenskapital som är grunden för vårt välfärdssamhälle.

Funktionshinderspolitik handlar om att förverkliga den rätten. Det handlar om självständighet och självbestämmande. En liberal politik verkar alltid för att skapa förutsättningar för att alla ska kunna bli sitt allra bästa jag. Respekten för den enskilda människans frihet och värdighet – inte grupptillhörighet eller funktionalitet – är själva kärnan och utgångspunkten. Det handlar om mångfald, herr talman, inte om enfald. Det är särskilt viktigt när det handlar om människor som på olika sätt har mött hinder i livet, människor för vilka friheten inte alltid är självklar och för vilka friheten måste försvaras extra mycket.

Herr talman! Liberalerna redovisar i den gemensamma följdmotionen från allianspartierna våra synpunkter på det i propositionen föreslagna målet och inriktningen för funktionshinderspolitiken. Vi har därutöver starka synpunkter på vad som saknas i propositionen.

På till exempel utbildningsområdet och arbetsmarknadsområdet har propositionen karaktären av en skrivelse och framstår där som en tämligen fullständig redogörelse för regeringens funktionshinderspolitik. Även om man kan ha detalj synpunkter på det är det ganska bra, och vi instämmer i stora delar. Men vi vill mer, vilket våra motioner också redovisar.

Men, herr talman, det finns andra centrala politikområden som i propositionen och betänkandet förbigås i princip helt med tystnad, trots att det där pågår både utredningar och olika uppdrag. Det gäller inte minst ett av de fyra områden som regeringen själv pekar ut som särskilt viktiga för att nå målet för funktionshinderspolitiken, nämligen individuella stöd och lösningar för individens självständighet.

Ett viktigt inslag här är, som många tidigare talare har nämnt, LSS och personlig assistans. Det konstaterar också regeringen, om än i en liten bisats. Regeringens intentioner för LSS nämns dock inte med ett ord i propositionen. Det är särskilt märkligt när propositionens viktigaste förslag är att FN-konventionen på allvar nu ska präglade funktionshinderspolitiken och när Sverige på samma punkt fått hård kritik för att inte leva upp till konventionen just vad gäller nedskärningar på assistansområdet.

Med en kraftigt hårdnande praxis, och med regeringens goda minne, har andelen personer som får avslag på nyansökningar om assistansersättning från Försäkringskassan blivit rekordhög. Det har aldrig någonsin i lagstiftningens historia varit så hög andel avslag. Det gäller även antalet som får minskad eller helt indragen assistans vid omprövning. Effekten är solklar. Belastningen för de enskilda, närstående och omgivningen är många gånger övermäktig. Om vi tar systemperspektivet blir överväldringen på kommunerna, landsting och regioner allt större för varje dag.

Herr talman! Det pågår en LSS-utredning som ska vara klar i oktober 2018, månaden efter valet. Sedan kommer det att dröja ganska lång tid innan en lagstiftning är på plats. Vi menar från Liberalernas sida att det är helt oacceptabelt. Man kan inte särskilja dagens proposition från de bärande delar som en sådan lagstiftning bygger på och låtsas som de inte hör ihop.

De som blivit av med sin assistans mår inte bättre av vackra ord i dag. De kan inte vänta. Regeringen påstår att utredningen ska föreslå en moderniserad lagstiftning med helhetssyn. Men med utredningens direktiv är det inte möjligt. Regeringen skriver uttryckligen att alla eventuella förbättringsförslag inom LSS ska bekostas av besparingar inom assistansersättningen. Dessutom kan mer besparingar inom assistansen behöva ske av statsfinansiella skäl, skriver man.

Liberalerna krav är solklara. Tidtabellen måste göras om. Det behövs ett snabbspår, och politiken måste hänga samman. Människor ska inte behöva vänta. Regeringen måste snabba på utredningen och också komma med tilläggsdirektiv till den. Det ska vara direktiv där fokus är på goda levnadsvillkor, självständighet och delaktighet för personer med funktionsvariationer. Det ska vara nya direktiv där fler, inte färre, får del av sina mänskliga rättigheter. Det ska vara direktiv som ger alla möjlighet att bli sina bästa jag.

Herr talman! På det område vi debatterar i dag kan man säga att Sveriges välfärd håller på att falla isär. Alla får inte vara med längre. Regeringens agerande genom den politik man för mot de personer som har funk-

tionsvariationer ger den effekten. Låt oss nu gemensamt låta den proposition som vi om ungefär tre timmar ska fatta beslut om bli vändpunkten till en politik för frihet som ger alla möjlighet att verkligen bli sitt bästa jag.

Det finns skarpa förslag i betänkandet. Det finns ett tillkännagivande som vi gemensamt kan ställa oss bakom. Än finns det tid för regeringspartierna att ställa sig bakom dem och göra detta till ett gemensamt politiskt avstamp för en bättre framtid.

Anf. 20 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! En stor del av ditt anförande handlade om LSS, Bengt Eliasson. Precis som tidigare anklagade du regeringen för besparingar. Jag tycker att det inte är sjyst. Det är fortfarande en rättighetslagstiftning som kommer på löpande räkning där myndigheten beslutar om vilka behov som man har rätt att få hjälp med. Regeringen har inte ändrat ett komma i lagstiftningen. Jag tycker att vi kan föra debatten på ett sjystare, rakare och ärligare sätt, Bengt Eliasson.

Vad menar du med regeringens goda minne? Vad insinuerar du när du antyder att den inte gör någonting när avslagen ökar? Det är precis det som den här regeringen har gjort till skillnad från din regering och ditt parti förra mandatperioden. Vi har tillsatt en hel del utredningar. Grunden i det är, precis som du säger, en gedigen LSS-utredning.

Jag är otroligt förvånad över att ni sågar den innan ni ens har sett utredningsförslagen. Man ska kunna ha en utredning i lugn och ro. Sedan får vi diskutera vilka åtgärder vi behöver vidta, och jag hoppas att vi får en bred överenskommelse. Att säga en mycket bred utredning från början är för mig bekymmersamt.

Jag vill avsluta med att säga att regeringen i dag har kungjort att det kommer ett pm till mars månad när det gäller stopp av tvåårsprövningar. Det är otroligt snabbt och effektivt agerat. Det hjälper tyvärr inte dem som redan i dag har drabbats, men det hjälper de nya.

Dessutom har man sett över samverkan mellan kommuner kontra landstinget och LSS. Det ger i varje fall kommunerna ett andrum. Det är fler instanser än staten som bedriver vård och omsorg.

Anf. 21 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! För att vattnet ska rinna ur ett badkar måste någon dra ur proppen, Mikael Dahlqvist. Den proppen åkte ur hösten 2015. Det började med ett uttalande av finansminister Magdalena Andersson som sedan späddes på och avslutades elegant i december med ett nytt regleringsbrev till Försäkringskassan. Där började vattnet rinna ur. Där gavs uppdragen att kunna göra avslag och att använda och implementera de domar som tidigare legat på is för att göra hårda tolkningar där praxis har förändrats mycket kraftfullt.

På två år har regeringen inte gjort något. Det är vad jag menar med stillatigande. Den har haft möjligheten att göra något under två hela år. Den har valt att inte göra något. Den utredning som pågår har fokus enbart på ekonomi. Jag nämnde det i mitt anförande, och jag kan nämna det igen. Det är inte möjligt för utredningen att komma med nya förslag till en ny förbättrad LSS utan snarare bara en sämre för dem som har bruk av den.

Den får inte kosta ett öre mer än vad den kostar i dag. Det står uttryckligen. Alla reformer ska bekostas av assistansersättningen, och det kan komma ytterligare besparingar av statsfinansiella skäl.

Detta är klippt och skuret direkt ur utredningens direktiv. Vari ligger de faktiska förbättringarna för dem som behöver lagstiftningen i detta, Mikael Dahlgvist?

Prot. 2017/18:40
30 november

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

Anf. 22 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Det är ganska allvarliga anklagelser Bengt Eliasson kommer med. Domstolar och myndigheter i det här landet är självständiga. Det står inskrivet i vår grundlag. Om du då tycker att regeringen har agerat fel ska du göra en KU-anmälan, men jag tror inte att du kommer att få någon framgång i frågan.

Jag tycker att man måste vara noga med hur man uttrycker sig. Jag har personligen vid ett flertal tillfällen frågat generaldirektören för Försäkringskassan, och hon svarar likadant varje gång: Vi agerar självständigt, och vi är skyldiga att följa lagar och ny rättspraxis. Någon annan agenda finns inte.

Det hela beror helt enkelt på den ihåliga lagstiftning som togs fram 1993 av bland andra Folkpartiet, som det då hette, och att den skrevs lite väl hastigt. Ambitionen nu är att se till att lagstiftningen långsiktigt och effektivt fyller de funktioner som vi är överens om, det vill säga att de människor som behöver stöd och hjälp ska få det.

Varken du eller jag vet vad som kommer ut ur utredningen. Dessutom ska det fattas ett majoritetsbeslut. Jag har inte sett någon utredning vare sig från min regering eller från din tidigare regering som har med ekonomiska förpliktelser att göra. Jag tycker snarare att det handlar om att ta ansvar för att varje skattekrona går till det den är avsedd för i stället för att bara gå ut till fel åtgärder. Det kan vi väl ändå vara överens om, du och jag, Bengt Eliasson: Skattepengarna går inte enbart till dem som har behov av stöd och hjälp. Det är vettigare att vi riktar pengarna till dem som verkligen behöver det. Sedan ska vi se till att göra detta i brett samförstånd; det är jag övertygad om.

Anf. 23 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman och Mikael Dahlgvist! Jag läser ur regleringsbrevet: Försäkringskassan ska aktivt bidra till att minska antalet timmar i den personligt assistansen. Det är ett direkt utdrag ur regleringsbrevet till Försäkringskassan hösten 2015.

Det var det som drog proppen ur badkaret. Det var där allting började. Det var där ett ras började från en ganska stabil nivå. Det är ett ras som nu är uppe i drygt 1 200 personer som har pressats ur den statliga assistansersättningen. Detta är inte rimligt, och det är inte värdigt vårt samhälle.

Att Försäkringskassan följer sitt uppdrag från regeringen är helt naturligt. Det ska en myndighet göra, och man gör det självklart. Det är vi helt eniga om. Försäkringskassan och alla myndigheter har ett självständigt uppdrag att följa det uppdrag som sittande regering ger, och här har regeringen gett detta uppdrag.

Varje dag ser vi ministerkollegor till Åsa Regnér, som är ansvarigt statsråd för frågorna, stå i tv och säga att det behövs lagöversyn på en massa olika juridiska områden där praxis har förskjutits eller där lagstiftningen inte räcker till för att skydda samhället eller för att stödja medborgarna – utom på detta område. Vi såg för ett par veckor sedan att det kommer någonting nytt. Jag menar att det är två till två och ett halvt år för sent. Man har haft möjligheten, och man har uppenbarligen inte velat.

Det är detta jag menar när jag talar om betänkandet och propositionen: Det finns många delar som är bra, och jag är glad att vi nu får till stånd en helhetssyn när det gäller funktionshinderspolitiken. Detta är ett bra skelett, men det saknar de bärande delarna. Och det är inte bra.
(Applåder)

Anf. 24 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! För tio år sedan beslutade alliansregeringen att under-teckna FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen med tillhörande protokoll trädde i kraft 2009, och alliansregeringen presenterade en strategi för funktionshinderspolitiken som var baserad på konventionen.

Funktionshinderspolitik är en del i arbetet för ett mer jämlikt samhälle, där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet i samhället.

I det betänkande vi nu har att ta ställning till redovisas i propositionen *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken* även ett antal åtgärder som syftar till att bidra till det nationella målet för politiken. Det är viktigt att det i målet också finns ett tillägg som Alliansen har föreslagit om att det ska vara en mänsklig mångfald som grund. Det är också roligt att det finns en enighet i utskottet om formuleringen.

Utskottet föreslår även ett tillkännagivande till regeringen om att det behöver tas ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken och att regeringen ska återkomma till riksdagen enligt det beslut som har fattats tidigare i den här kammaren om valfrihet för den assistansberättigade i valet av utförare. Man ska själv få välja.

Jag yrkar självfallet bifall till utskottets förslag.

Det är viktigt att vi här i Sveriges riksdag fattar nödvändiga beslut för att få sjysta villkor för dessa barn, ungdomar och vuxna så att de får leva ett liv som är så likvärdigt som möjligt med det vi andra lever. Det här är en skör grupp, som vi inte ska svika. Vi ska säkra kvalitet och förutsättningar för dessa människor att leva ett värdigt liv.

Herr talman! Alla barn, unga och vuxna ska ges förutsättningar att pröva och utveckla sin förmåga och sina kunskaper till sin fulla potential oberoende av ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning. Det kan till exempel gälla arbete eller studier.

När det gäller insatsen enligt LSS, som handlar om daglig verksamhet för människor i yrkesverksam ålder, beskrivs i lagens förarbeten att denna verksamhet bör ha som mål att utveckla brukarnas och deltagarnas möjligheter till ett förvärvsarbete.

Personlig assistans är en frihetsreform som vi är stolta över att ha infört. Det är en reform för ökad frihet i dess allra bästa bemärkelse. Men det finns också brister med denna reform i struktur och utformning. Det

finns anledning att se över inslag i reformen för att utveckla högre kvalitet, tydlighet och fördelning av ansvar och befogenheter.

Ordning och reda i välfärden är avgörande. Det handlar i grunden om vilket synsätt man har och ur vilket perspektiv frågor om personlig assistans betraktas. Vi moderater värnar alla människors rätt till ett rörligare liv.

Det ska inte vara så att en funktionsnedsättning betyder att man plötsligt ses som en del av ett kollektiv med exakt samma behov av stöd och service. Alla som har en funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på så jämlika villkor som möjligt, och stödet ska finansieras gemensamt och solidariskt efter behov. Det ska dessutom vara tillgängligt för alla oavsett vilken betalningsförmåga den enskilde har eller var i landet man bor. Vi behöver en mer flexibel arbetsmarknad, där vi ser det friska och ger förutsättningar för personer med funktionshinder att arbeta och känna sig behövda.

Rättigheterna till arbete på lika villkor regleras i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. FN har också satt upp globala mål för hållbar utveckling, som ingår i Agenda 2030-arbetet. Ett av delmålen är att senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning samt, självklart, lika lön för lika arbete.

Utgångspunkten är att insatserna för funktionsnedsatta ska vara träffsäkra, flexibla och kostnadseffektiva. De ska också vara enkla och tydliga och samverka väl med andra insatser.

Herr talman! Regeringens direktiv till Försäkringskassan i kombination med snävare tolkning av rättspraxis har lett till att många har fått neddragen eller helt indragen assistans. Det skapar naturligtvis en oro hos alla dem som omfattas av funktionsnedsättningar men också hos deras anhöriga.

Det är i dag kommunerna som svarar för de flesta av insatserna till sina kommuninvånare. Landsting och regioner ansvarar som regel för det som handlar om rådgivning och annat personligt stöd, och Försäkringskassan ansvarar för den beviljade assistansersättningen.

Vi måste se till att det blir klart och tydligt vem som gör vad. Det får inte vara godtyckliga bedömningar som avgör om de svagaste i samhället ska få ta del av samhällsinsatser, och man ska inte falla mellan stolarna i olika bidragssystem.

Här måste vi förenkla och förtydliga – allt för att ta till vara varje människas lika värde i vårt samhälle.

Anf. 25 MAJ KARLSSON (V) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna hade verkligen en poäng i det tidigare anförandet här. När Moderaterna satt vid makten och höll i taktpinnen agerade man inte när man såg vilken utveckling den första domen hade. Vi har drivit frågan om att ändra lagstiftningen i snart tio år.

Under den här perioden, när det började talas om en utredning, var vi tydliga med att vi inte ville ha ett ensidigt kostnadsfokus i den utredningen. Det berodde på att även den förra regeringens retorik handlade om fusk och kriminalitet och om att man måste spara pengar.

Prot. 2017/18:40
30 november

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

Det oroar mig att vi nu har kommit i en situation där den nuvarande regeringen verkar ha skjutit fram frågan till nästa val. Utredningen presenteras i oktober, och vi vet inte riktigt vem av er det är som kommer att styra framöver, så jag undrar: Är ni i Moderaterna beredda att sätta er ned med oss och förhandla för att vi ska komma fram till en lösning, så att den här frågan om att ändra lagen inte bollas fram och tillbaka mellan regeringar?

Anf. 26 ANN-BRITT ÅSEBOL (M) replik:

Herr talman! Tack, Maj Karlsson, för en bra fråga! Jag tror att alla vi som sitter i den här kammaren har ett gemensamt ansvar att se till att vi ska få sjysta regler och tydliga lagar som kan förstås och behandlas rätt för dem som är i behov av det när det gäller LSS.

När det gäller kostnader och annat vill vi fokusera på kvalitet. Det är kvalitet som är det viktiga, och vi har sett att den här lagen – och där tror jag också att vi har ett gemensamt intresse – inte är tydlig. Det är därför vi vill se en utredning av den. Vi vill se en fullkomlig utredning med alla kort på bordet för att utifrån det bedöma vad vi ska göra åt den här lagen. Det är vår grund för det hela.

Sedan kan man väl säga att även alliansregeringen har tillsatt utredningar kring de här frågorna som är komplexa. Jag emotser att vi får en fullständig utredning där man ser helheten och att vi kan göra en bra och tydlig lag efter det.

Anf. 27 MAJ KARLSSON (V) replik:

Herr talman! Problemet är att i den här utredningen finns det ingenting. Det finns ingenting om att vi ska ändra lagen. Vi har ett förslag från regeringen om att vi ska ändra lagen efter den senaste domen, men i utredningen finns det ingenting som rör de andra domarna som är orsaken till att vi ser den fruktansvärda utvecklingen inom assistansen i dag.

Ditt svar bekymrar mig. Jag håller med om att vi måste komma överens, men vi måste också vara eniga om vad som behöver göras, och som du säger har vi haft många utredningar. Jag tror att vi alla egentligen är helt överens om att det är rättspraxis som faktiskt har slagit sönder lagstiftningen.

Enligt oss finns det två bromsklossar i det här, och det är Moderaterna och Socialdemokraterna. Någon av er måste ta aktivt ansvar och gå ut och säga: Vi vill ändra lagen. Det är det som krävs.

Anf. 28 ANN-BRITT ÅSEBOL (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja vända det här något. Du är en av dem som stöder regeringspartierna när det gäller budgeten, Maj Karlsson. Jag tycker att det är lite märkligt att man stöder en budget där elcyklar subventioneras. Maj Karlsson hade kunnat säga: Nej, vi ställer oss inte bakom den här budgeten, för vi tycker att det är betydligt viktigare att man satsar på LSS. Det är ju någonting som du brinner för. Men det har vi inte hört, utan ni stöder regeringens budget där man prioriterar, vad vi tycker, felaktiga saker.

Du och ditt parti skulle kunna göra en insats genom att inte stödja regeringen i sådana frågor.

Anf. 29 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag har begärt ordet ännu en gång i den här debatten därför att det under debattens gång har kommit fram nya uppgifter. Regeringen har i dag på sin hemsida presenterat det förslag till förändringar som grundar sig i den dom som kom i somras, alltså 2017.

Vi har här i kammaren från ministern i förra veckan och från företrädare för regeringspartierna i dag hört: Vi väntar på underlag, och när vi har fått de underlagen ska vi se om vi kanske också ska göra någonting åt de tidigare domar som har gjort att rättsläget har ändrats.

Det första underlaget som regeringen väntar på ska komma i morgon, och innan det kommer går regeringen nu ut och lägger fram förslag.

Jag har självklart inte hunnit analysera det här helt och hållet ännu, men jag vill ändå läsa upp något av det som står i regeringens förslag: "När förutsättningarna för omprövning är uppfyllda, ska Försäkringskassan göra en fullständig prövning av den försäkrades rätt till assistansersättning. Vid denna prövning ska prejudikat följas. En omprövning enligt bestämmelsen kan dock inte leda till att den försäkrade beviljas fler timmar med assistansersättning. Ett sådant beslut förutsätter en ansökan av den försäkrade eller en anmälan av kommunen ... Detta innebär att det endast är ändrade förhållanden som negativt påverkar den försäkrades rätt till assistansersättning som bör ligga till grund för omprövning."

Här och nu har regeringen ett ansvar att se till att vi återställer och förbättrar assistansersättningen. I stället, samtidigt som debatten pågår här inne, tar regeringen ytterligare initiativ som kan leda till ytterligare försämringar. Man ger sken av att vi nu sätter stopp för tvåårsomprövningar och att det här ska rädda människor. Men i praktiken ser man stillatigande på när försämringen drabbar människor här och nu.

Är det något som regeringspartierna faktiskt tar ansvar för?

Anf. 30 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Utifrån den gångna debatten och de nya uppgifter som under tiden har framkommit, som jag givetvis inte har hunnit sätta mig in i ännu, vill jag säga att det här med signalpolitiken är väldigt viktigt att lyfta fram. Vi talade tidigare i ett replikskifte om att det har tagit två år och att regeringen inte har gjort någonting. Från regeringens presskonferens för cirka två veckor sedan om tvåårsomprövningarnas eventuella borttagande i ett kommande förslag tog det Försäkringskassan mindre än 24 timmar att ändra sina rutiner – mindre än 24 timmar, enligt svar på en direkt fråga i socialutskottet.

Vad dagens besked får för direkta konsekvenser får vi se, för fortfarande har ingenting hänt mer än en presskonferens. Det är samma sak i dag: I dag har förslag till något som komma skall presenterats. Det är rätt allvarligt med en regering som vägrar ta debatten i de politiska rummen med skarpa förslag utan i stället ägnar sig åt att skicka signaler och sedan svära sig fria och säga att man inte har förändrat någon lag. Nej, det har man inte gjort, men man har skickat kraftfulla signaler som faktiskt ändrar människors liv.

Prot. 2017/18:40
30 november

*Nationellt mål och
inriktning för funk-
tionshinderspolitiken*

Vad dagens besked från regeringen faktiskt innebär återstår väl att se, men att det skickas signaler åt olika håll som vi förvägras den politiska debatten om och skarpa politiska beslut inför är mycket allvarligt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.39 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 31 TALMANNEN:

Välkomna till frågestunden! En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning.

Jag vill härmed hälsa statsråden hjärtligt välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Ibrahim Baylan, justitie- och inrikesminister Morgan Johansson, statsrådet Ardalan Shekarabi och statsrådet Heléne Fritzon. Statsrådet Ibrahim Baylan besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Skärpta minimistraff för våldtäktsbrott

Anf. 32 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson.

Ny statistik från Brå visar att utsatthet för sexualbrott ökar kraftigt i Sverige. Samtidigt vet vi att antalet anmälda våldtäkter har ökat med hela 41 procent på bara tio år. Det behövs ett brett åtgärds paket mot sexualbrotten, en bred kartläggning, bättre stöd till brottsoffren men också skärpta straff.

Sverige har inte höjt minimistraffet för våldtäktsbrott på över 50 år. Det är hög tid nu. Jag vill därför fråga ministern: Är han beredd att skärpa minimistraffen för alla våldtäktsbrott – ja eller nej?

Anf. 33 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns två stora teman inom kriminalpolitiken under den här hösten. Det ena handlar om den organiserade kriminaliteten, som måste ryckas upp med rötterna. Det andra handlar om sexualbrotten.

Vi såg för några veckor sedan att Brottsförebyggande rådet i sin nationella trygghetsundersökning pekade på precis det som Tomas Tobé tar upp, nämligen en ökad utsatthet för sexualbrott. Även metoo-kampanjen och metoo-rörelsen visar att detta är något som försiggår överallt, i alla samhällssektorer och i alla samhällsklasser. Det finns i förorten, och det finns kanske också ibland på advokatbyråerna på fina gatan. Det finns inga områden som inte berörs.

Under kommande veckor kommer vi att lägga fram ett stort antal förslag som skärper synen på sexualbrott. Det gäller bland annat den stora reformeringen av sexualbrottslagstiftningen med en samtyckesreglering, ett oaktshetsbrott och också skärpta straff för sexualbrott generellt sett. Vi kommer med detta före jul, herr talman.

Anf. 34 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Justitie- och inrikesministern vet mycket väl om att det finns ett brett stöd i Sveriges riksdag för att säkerställa att vi får en bättre lagstiftning på plats. Men min fråga, herr talman, var huruvida ministern är beredd att höja minimistraffen för alla våldtäktsbrott. De har inte höjts på 50 år.

Vi moderater anser att våldtäktsmän borde sitta längre bakom lås och bom. Vad är svaret, ministern?

Anf. 35 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är roligt att höra att det finns ett brett stöd för att göra en sådan reform. Det fanns det inte medan ni satt i regeringen. Tvärtom bromsade ni alla former av förändring och reformering på sexualbrottslagstiftningens område, som vi socialdemokrater gick fram med.

Nu levererar vi det som är den största straffrättsliga reformen under mandatperioden, med bland annat skärpta straff, oaktshetsbrott och samtyckesreglering. Om det finns något ytterligare vi behöver göra är jag naturligtvis intresserad av att diskutera det vidare. Det är dock vi som levererar denna stora straffrättsreform.

Regeringens migrationspolitik

Anf. 36 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Min fråga riktar sig till migrationsminister Heléne Fritzon.

De senaste åren har det blivit alltmer uppenbart vilket värde den signalpolitik som Sverige har på migrationsområdet har haft för mottagandet i Sverige och personer som söker sig hit. Den här veckan har jag kunnat konstatera två saker. Regeringen har lanserat en överenskommelse som möjliggör – så lägger man fram det – för personer som vistas här illegalt efter att ha fått ett avslag att få stanna i Sverige trots att de saknar skyddsbehov. Det är endast dessa som omfattas. De kan i många fall ha fått sin ålder uppskriven, och har kanske därmed ljugit om sin ålder från första början, och är vuxna.

Samtidigt fortgår utvisningar av högkompetent personal och nyckelpersoner som själva inte har begått något fel utan drabbas på grund av fel som deras arbetsgivare gjorde för flera år sedan.

Jag undrar hur migrationsministern ser på de signaler som Sverige skickar ut i dagsläget när det gäller migrationen.

Anf. 37 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Herr talman! Mitt svar till Paula Bieler blir att regeringen i början av veckan presenterade ett förslag som innehåller tre delar. Förslaget tar sikte på att svara på aktuella frågor inom migrationsområdet.

På grund av väldigt långa handläggningstider vill vi ge en möjlighet till gymnasiestudier för dem som kom som ensamkommande barn och unga före den 24 november 2015. De får då ett tillfälligt uppehållstillstånd. I och med detta tar vi ansvar för de långa handläggningstiderna.

Vi ger även ett besked om den tillfälliga lag som ger oss ett bra plane-ringsutrymme och bra läge i förhandlingarna på Europainivå.

Avslutningsvis öppnar vi också för att reformera EBO.

Detta är viktiga svar i migrationsdebatten.

Anf. 38 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Jag noterar att ministern enbart talar om överenskommelsen och inte med ett ord nämner alla de utvisningar som sker av nyckelpersoner, som själva inte har begått något fel på arbetsplatserna. Det finns företag som flyttar från vårt land, och vi skickar väldigt tydliga signaler till omvärlden om att dessa personer inte är välkomna.

Dem Sverige bryr sig om är de som får stanna trots avslag. Det här är personer som är vuxna, som saknar skyddsskäl och som därmed har missbrukat asyltagstiftningen. I dessa fall anstränger man sig för att hitta lösningar så att de ska få stanna och till och med studera på vår bekostnad.

Anf. 39 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Herr talman! Detta ger mig en alldeles utmärkt möjlighet att svara på frågan om de uppehållstillstånd vi har för arbete. Även här har regeringen presenterat förslag. Vi har dessutom en pågående utredning som kommer att presenteras före årsskiftet.

Vi har fullt fokus på att den som utför ett arbete inte ska behöva straffas för att mindre felaktigheter har begåtts. Vi vill på alla sätt värna att man kan ha arbete i Sverige.

Flygledning och centralisering av statliga jobb

Anf. 40 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag vänder mig till statsrådet Ardan Shekarabi.

Östersunds-Posten skrev i måndagens ledare att det är trotsigt, idiotiskt och dyrt att lägga ned flygledningen. Man skrev det med anledning av att Swedavia och Luftfartsverket förra torsdagen offentliggjorde att flygledningen kommer att läggas ned på en rad regionala flygplatser och flygledarna flyttas till Arlanda.

Jag ställer frågan till statsrådet Shekarabi: Är statsrådet beredd att agera, och vilka åtgärder är statsrådet i så fall beredd att vidta för att denna centralisering av statliga jobb inte ska fullföljas?

Vi vet att Åre Östersund Airport, som är min flygplats, växer, och det är mycket tack vare att chartertrafik kan landa där. Jag tror att vi alla är

Anf. 41 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Per Åsling, för frågan och engagemanget!

De infrastrukturpolitiska frågor som berörs är inte under mitt ansvarsområde. Men vad gäller lokaliseringsbesluten råder det ingen tvekan om att regeringen nu agerar aktivt för att vända den centraliseringstrend som vi har haft inom svensk förvaltning. Vi har redan fattat beslut om omlokaliseringar av elva statliga myndigheter från Stockholm till andra delar av landet, och fler omlokaliseringar kommer.

Vad gäller beslut som fattas av myndigheter som rör omlokalisering jobbar vi nu för att få en lagstiftning på plats. Det blir en styrning som innebär att myndigheterna också måste beakta statens gemensamma intresse av att finnas i hela landet. Då är det viktigt att vi har en ordning för detta.

Just nu funkar det inte så, vilket gör att myndigheterna fattar beslut oberoende av varandra. Det kan få effekten att staten i sin helhet minskar sin närvaro i vissa regioner, och det är helt oacceptabelt. Svenska staten ska ta ansvar för sammanhållningen i vårt land.

Anf. 42 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Tack för svaret! Det är oerhört angeläget att regeringen visar handlingskraft här och ser till att de statliga myndigheterna, som regeringen kan styra, inte fortsätter med den centralisering som nu sker i en rad olika fall.

Därför vill jag direkt uppmana herr Shekarabi att se till att det nu blir stopp för den föreslagna centraliseringen av dessa 40 jobb.

Anf. 43 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill återigen tacka Per Åsling. Jag är glad att det finns krafter också på den borgerliga sidan i den här riksdagen som står upp för behovet att staten tar större ansvar för sammanhållningen och jobbar med omlokalisering. Vi hade en debatt här för inte så länge sedan där Moderaterna hårt attackerade regeringens omlokaliseringspolitik. Det är bra att det finns också borgerliga ledamöter som ser annorlunda på saken.

Vi ska se till att svenska staten tar ansvar och finns i hela vårt land. Det kommer även fortsättningsvis att kräva aktiva beslut från regeringens sida. Myndigheter ska flyttas från Stockholm.

Översyn av EBO-lagen

Anf. 44 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ibrahim Baylan.

Vi kunde nyligen höra Heléne Fritzon gå igenom den nya inriktningen på migrationsområdet som vi kunde ta del av i början av veckan, bland annat det som gäller de ensamkommande barnen och ungdomarna som kom före den 24 november 2015: att den tillfälliga lagstiftningen ska fortsätta gälla även ett tredje år.

Det som jag framför allt vill fråga om är EBO, alltså asylsökandes möjlighet att bosätta sig på egen hand. Vi får otaliga kommentarer och frågor om detta.

Det känns bra att höra att det kommer att göras om till ett värdigt eget boende – det är mycket efterlängtat. Vi får rapporter om missförhållanden såsom trångboddhet och falska kontrakt, om svårigheter för barn att till exempel läsa läxor och till och med sova i egen säng och om brist på möjligheter till bra etablering.

Nu frågar jag statsrådet: Hur kommer de här förändringarna att se ut, och när kommer de?

Anf. 45 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Carina Ohlsson, för en viktig fråga!

Regeringen fortsätter att vidta åtgärder för att stärka nyanländas etablering i samhället och på arbetsmarknaden. Som den så kallade EBO-lagen är utformad i dag ska den ge möjlighet för människor att söka ett eget boende. Tanken bakom detta är att öka valfriheten men också att göra integrationen lättare.

Vi har dock, precis som Carina Ohlsson säger, fått många tecken på att det här inte riktigt fungerar. Därför har regeringen kommit överens om att reformera lagstiftningen så att det blir ett kriterium när man tittar på ett boende att också titta på om det är värdigt och om det gynnar integrationen på arbetsmarknaden och i vårt samhälle.

Det pågår en utredning, och när den lägger fram sitt förslag kommer vi att remittera det i vanlig ordning och sedan lägga fram ett förslag för riksdagen.

Anf. 46 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Rapporterna och rösterna som vi hör kommer framför allt från kommuner som har tagit ett mycket stort ansvar på migrationsområdet. Det är ofta de som får sökande till eget boende eftersom där redan finns asylsökande.

Jag tycker att det är viktigt att de här signalerna tydligt går ut till kommunerna. Jag skulle önska att det fanns ett förslag redan i dag. Hur snabbt kan det komma? Har statsrådet några tankar om detta?

Anf. 47 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Carina Ohlsson! Jag beundrar verkligen den iver som Carina Ohlsson driver denna fråga med.

Frågan är viktig även för oss. Svenska folket har ofta haft synpunkten att det är viktigt att de som kommer hits sprids över fler kommuner och fler boendeområden.

Vi har redan tidigare infört en lag som innebär att vi har ett flyktingmottagande som tas solidariskt av alla kommuner. Nu går vi också fram med det här förslaget. En utredning pågår, och den kommer att lägga fram sitt förslag. Så fort det förslaget kommer ska vi gå vidare.

Anf. 48 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Vi har fortfarande stora problem när det gäller det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Tusentals kvinnor och tjejer drabbas av det här problemet i vårt samhälle – även killar, för den delen.

Vi har i många år drivit den här frågan i Sveriges riksdag och justitieutskottet med tillkännagivanden, alltså krav på uppföljning av statistik och krav på skärpta straff.

I dag fattade justitieutskottet beslut om att ställa sig bakom Liberalernas motionsyrkande om att införa en egen brottsrubricering när det gäller det hedersrelaterade våldet.

Herr talman! Jag vill fråga justitieministern om regeringen är beredd att tillmötesgå oss på den här punkten, eftersom vi har ett stort mörkertal. Förra året avled åtminstone tio personer på grund av hedersrelaterade brott. Men mörkertalet är stort, och uppgifterna är knappa. Frågan är alltså om regeringen kommer att gå oss till mötes på den här punkten.

Anf. 49 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Brott som begås med hedersmotiv ska straffas hårdare än andra brott. Om man blir nedslagen på stan av en okänd gärningsman är det illa nog. Blir man nedslagen av sin egen familj, av sina föräldrar medan resten av familjen hejar på, och det kanske dessutom har föregåtts av social utfrysning är det brottet naturligtvis värre. Det ska också straffas hårdare.

Därför gav vi för lite drygt ett halvår sedan justitierådet Mari Heidenborg i uppdrag att se över straffrätten på det här området. Det hon tittar på är en möjlig straffskärpningsgrund. Oavsett vilket brott det är – om det är misshandel, mord, människorov eller ett annat brott av den här typen – ska det straffas hårdare om det sker med hedersmotiv. Hon kommer med sina förslag om detta under nästa år, och då kommer jag att gå vidare till riksdagen med detta. Det är viktigt att vi skärper synen på den här typen av brott.

Anf. 50 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! När Liberalerna och allianskamraterna lade fram det förslag om höjda straff och förstärkt straffskärpningsgrund när det gäller det hedersrelaterade våldet som behandlades i justitieutskottet förra våren reserverade sig S, MP och V mot yrkandet.

Vi välkomnar att regeringen nu lyssnar på de krav vi förde fram i utskottet redan våren 2016. Men i dag handlar frågan om en egen brottsrubricering för hedersbrott. Kommer regeringen att bifalla vårt yrkande även här?

Anf. 51 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har redan svarat på den frågan. Vi kommer att skärpa straffen för de brott som begås med hedersmotiv. Sedan finns det olika tekniker att använda sig av. Där inväntar vi helt enkelt den utredare som nu jobbar med detta.

Frågestund

Det är kul att ni nu är överens om det här i Alliansen. Det var ni inte under de åtta år när ni regerade. Då gjorde ni ingenting i den här riktningen. Vi däremot drev det här i opposition. Vi levererar nu också den här typen av straffskärpningar.

Följderna av förslaget om ändring av den tillfälliga asyllagen

Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Heléne Fritzton.

Regeringen presenterade i måndags överenskommelsen som ska låta en del av de unga ensamkommande med utvisningsbeslut få tillfälliga uppehållstillstånd och stanna kvar på grund av studier. Men lagen ska träda i kraft först i sommar.

Om regeringen inte gör något för att stoppa utvisningarna av dem som kan komma att beröras kommer två saker att hända: En del unga kommer i desperation att känna sig tvingade att gömma sig – utan tak över huvudet och utan försörjning – för att kunna söka när lagen är på plats. Det kommer att leda till misär och utsatthet. Andra unga kommer att utvisas utan att få ta del av den lagstiftning som har just dem i åtanke.

En regering som talar om ordning och reda borde förstå hur viktigt det är att inget av detta händer, både för ungdomarna och för samhället i stort. Vad gör ni i regeringen för att förhindra det?

Anf. 53 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Beskedet från i måndags påverkar inte asylrätten. Den ligger fast. Den lagstiftning vi har i dag ligger naturligtvis fast. Förslaget innehåller inget stopp för avvisningar.

Den lagstiftning vi har ska naturligtvis följas. Det tror jag att också Christina Höj Larsen vill som riksdagsledamot. Jag tror också att Vänsterpartiet vill att vi har ordning och reda. Det är ju så att svensk lag, stiftad av Sveriges riksdag, gäller tills vi säger någonting annat.

Det förslag som regeringen har lagt fram innebär att vi föreslår en tillfällig reglering som, om den vinner riksdagens gehör, kan träda i kraft tidigast sommaren 2018.

Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag är självklart medveten om att lag gäller. Frågan är om regeringen förstår vilka konsekvenser det förslag de lade fram i måndags har. Just i detta ögonblick sitter 50 unga ensamkommande, som har hunnit fylla 18 eller blivit åldersuppskrivna, i förvar runt omkring i Sverige. De kommer att deporteras. En massa beslut kommer att trilla ut under våren. Alla dessa unga kommer att drabbas. Vad tänker regeringen göra?

Anf. 55 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! De konsekvenser som Christina Höj Larsen beskriver är två. Det ena är att vi ger ett tydligt besked till dem som kom hösten 2015 och har väntat väldigt länge. Det andra, vilket är ett problem, är att vi i dag har – och redan innan detta förslag lades fram hade – alldeles för många som väljer att inte åka tillbaka när de har fått ett nej och alltså finns kvar i

Bristande likvärdighet i skolan

Frågestund

Anf. 56 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till samordningsminister Ibrahim Baylan; det gäller skolan. Det är glädjande att PISA-resultaten vänt uppåt något, om än från en väldigt låg nivå. Vad som däremot är oroväckande är att likvärdigheten har försämrats. Elever i utanförskapsområden lever många gånger i social och ekonomisk utsatthet och är i särskilt behov av skolans kompensatoriska roll.

Vi kristdemokrater har därför föreslagit extra resurser och fler vuxna i skolan, genom extra skolpeng till utsatta områden. Resurserna ska gå till utbyggd elevhälsa, fler speciallärare och lärare i svenska som andraspråk och fler förstelärare. De bästa lärarna ska uppmanas att undervisa de barn som bäst behöver hjälp och stöttning.

Kristdemokraterna har alltså liksom regeringen en satsning på ökad likvärdighet i skolan, men jag är nyfiken på samordningsministerns konkreta förslag för en mer likvärdig skola och för att hjälpa barn i utanförskapsområden.

Anf. 57 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Annika Eclund, för en viktig fråga! Jag har under 20 års tid varit väldigt engagerad i skolfrågor, och detta är en av mina stora hjärtefrågor.

Jag tycker att en av de finaste sakerna med vårt samhälle är ambitionen att se till att alla barn, oavsett vilka deras föräldrar är, om de är rika eller fattiga, utbildade eller outbildade, får en bra start i livet. Då blir skolan oerhört central.

Tyvärr är det inte så i dag. Vi ser ökade skillnader; det har vi gjort under en längre tid. Detta behöver vi ta itu med på en rad olika sätt. Den budget regeringen har föreslagit för riksdagen innehåller en mycket kraftfull satsning på 6 miljarder just för att öka likvärdigheten. Hur dessa medel ska användas måste rektorer och lärare ute i skolorna kunna avgöra. Det är elevernas behov som ska komma främst.

Vi har också en rad problem med hela vårt valfrihetssystem, som också behöver reformeras, så att vi kan öka jämlikheten även den vägen.

Anf. 58 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Tack, samordningsministern, för svaret! Kristdemokraterna avsätter lika mycket pengar som regeringen just för detta ändamål. Men om man i budgeten avsätter 6 miljarder för en likvärdig skola tror jag att medborgarna förväntar sig att man vet var pengarna gör mest nytta.

I dag finns det skolor som får dubbelt så hög skolpeng som andra. När vi avsätter så här stora resurser måste vi veta att de ger maximal nytta. Jag saknar konkretion från regeringen när det gäller vart dessa resurser ska riktas.

Anf. 59 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Förslaget bygger på det mycket goda arbete som Skolkommissionen har gjort. Utgångspunkten måste vara elevernas och skolornas behov. Det är de skolor som har de tuffaste förutsättningarna som kommer att komma i fråga för denna satsning.

Vad är det då som gäller? Enligt forskningen är det lärarnas kompetens – att man möter engagerade och kunniga lärare. Denna mycket kraftfulla historiska satsning kommer att räcka till att anställa många kunniga lärare.

Offentliga upphandlingar och hållbara innovationer

Anf. 60 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ardalan Shekarabi. För en tid sedan ordnade jag och några andra socialdemokratiska riksdagsledamöter från Stockholmsregionen ett rundabordssamtal med företagare som jobbar med hållbara innovationer i vår region. Vi ville ha deras åsikter om hur vår region men också Sverige i stort kan bli ännu bättre på att främja just hållbara innovationer, så att vi tillsammans kan öka vår konkurrenskraft och skapa fler arbetstillfällen och en bättre miljö.

Företagarna hade många viktiga synpunkter; en gällde offentliga upphandlingar. De upplever att dessa ofta är utformade på ett sätt som gynnar gammal teknik, låser fast utvecklingen i gammal, beprövad teknik och därmed hämmar nya lösningar.

Jag vill därför fråga statsrådet: Vad ämnar regeringen göra för att fler offentliga upphandlingar ska bli teknikneutrala, så att de bättre främjar innovativa och hållbara lösningar?

Anf. 61 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Åsa Westlund! Detta är vad vi har varit bra på i Sverige och något som gjorde Sverige starkt under 1900-talet. Man jobbade i samverkan med näringslivet just med att utveckla innovationer med hjälp av offentliga upphandlingar. Vi har blivit sämre på detta under de senaste decennierna, och det har att göra med juridifieringen. Regelverket har fått ett sådant inflytande att vi har blivit mer fokuserade på att inte göra fel än på att göra rätt och använda oss av upphandlingar som ett verktyg för innovation.

Därför jobbar vi nu – och det har vi gjort sedan maktskiftet 2014 – med att förstärka innovationsinslagen i samband med offentliga upphandlingar. Vi har tagit fram ett stöd för alla upphandlande myndigheter och leverantörer. Det handlar om att ha en tidig dialog inför upphandlingarna, så att vi identifierar de hinder som står i vägen för innovationsvänliga upphandlingar och om att förändra förfrågningsunderlagen.

Årligen läggs över 600 miljarder kronor på upphandlingar. Kan vi använda pengarna bättre kan vi få fler innovationer.

Anf. 62 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag skulle gärna vilja höra lite mer om intresset från kommunernas och de statliga myndigheternas sida för att jobba på det här sättet.

När det handlar om att ställa regelmässiga krav, till exempel miljökrav, hur upplever du att man följer utvecklingen så att man verkligen kan ligga i framkant och så att företag som har innovativa lösningar på gång vet att det lönar sig att investera i dem eftersom samhället kommer att efterfråga den nya tekniken?

Prot. 2017/18:40
30 november

Frågestund

Anf. 63 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Intresset är väldigt stort, och ett antal upphandlande myndigheter ligger i framkant och utvecklar metoder. Jag skulle vilja lyfta fram Region Skåne, som jobbar aktivt med innovationsvänliga upphandlingar och också börjar se effekt av dessa upphandlingar.

Mycket återstår dock fortfarande att göra. Det handlar om att förändra synen på offentliga upphandlingar och se till att vi får fler aktörer i denna bransch som är fokuserade på innovationer. Detta kommer att kräva förändringar.

Konsekvenserna av EBO-lagen

Anf. 64 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Heléne Fritzon. Det gäller lagen om eget boende för asylsökande, en lagstiftning som har funnits i Sverige sedan mitten av 90-talet. När den kom var tanken att den skulle ge en snabbare etablering av nyanlända i Sverige när de fick bosätta sig var de ville.

I dag vet vi att lagen har fått många negativa och oönskade konsekvenser, både för samhället och för enskilda människor: trångboddhet, segregation och utanförskap i många svenska städer, inte minst i den del av landet som jag kommer från. Vi vet att en dålig och osäker boendesituation påverkar enskilda och familjens kraft att aktivt ta del av och orka med sin framtidsplanering i samhället – kraft som behövs till språkundervisning, utbildning och självförsörjning.

Dagens EBO-lagstiftning fungerar helt enkelt inte, och därför vill jag fråga statsrådet Fritzon: Hur avser regeringen att reagera på EBO:s negativa konsekvenser?

Anf. 65 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Tack för frågan, Niklas Karlsson! Den beskrivning du ger av EBO är en betraktelse från verkligheten. Vi kommer båda från södra delen av Sverige, från Skåne, och detta har förts fram i flera av kommunerna, inte minst i Malmö. Intentionerna med EBO var goda; det skulle gynna integrationen. Nu har vi snarare hamnat i ett läge där vi möts av trångboddhet och segregation.

Mot den bakgrunden har regeringen föreslagit en reformering av EBO. Vi ser fram emot betänkandet från Mottagandeutredningen, som kommer att innehålla delar av detta, och därefter avser regeringen att återkomma i frågan.

Anf. 66 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag är glad för det svaret. Precis som statsrådet har jag en bakgrund som kommunpolitiker. Vi har båda sett den direkta påverkan denna lagstiftning har fått på våra samhällen.

Vi vet också att det över partigränserna runt om i Sverige finns en bred uppfattning att EBO-lagstiftningen har negativa konsekvenser. Vi får väl hoppas, när regeringen återkommer med skarpa förslag, att den uppfattningen också samlar en bred majoritet i Sveriges riksdag.

Anf. 67 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Jag instämmer i att det finns många vittnesmål från kommunerna. Sedan vi lade fram förslaget har vi också märkt att det välkomnas av kommunsektorn. Beskrivningarna handlar om trångboddhet. Det är mer än en familj i en lägenhet, ofta med många barn, försämrad möjlighet till skolgång, försämrad hälsa och så vidare. Detta sätter verkligen spår i barn och unga när de ska gå vidare och möta framtiden.

Jag ser verkligen fram emot diskussioner om ett reformerat EBO, ett mer värdigt eget boende.

Bristen på poliser i södra Lappland

Anf. 68 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till Morgan Johansson.

Vardagskvällar och nätter finns det en polisbil i hela södra Lappland – en yta nästan lika stor som Danmark. Där bor 30 000 människor som var och en betalar lika mycket skatt som alla vi andra.

En kvinna som blir misshandlad av sin sambo kan få vänta två till tre timmar innan polisen är på plats, om hon vågar ringa. Detta är vardag i södra Lappland. Frågan är om vi tycker att det är rimligt.

Min fråga till justitieminister Morgan Johansson är: Vad blir ditt svar till kvinnan? Anser ministern att detta är rättssäkert?

Anf. 69 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Mitt svar är mycket enkelt: Vi behöver fler poliser. Om de borgerliga partierna hade tänkt igenom situationen när de regerade hade de sett till att utbilda fler. Men ni utbildade bara 600–700 poliser per år medan det var 400–500 poliser per år som gick i pension. Det är en alldeles för liten marginal.

Den här regeringen har nu fördubblat polisutbildningen. Från att ha varit 600–700 per år är det nu 1 300 som påbörjar sin polisutbildning i år. Vi kommer att fortsätta ligga på den nivån. Vi kommer nog att behöva komma upp mot 2 000 per år i polisutbildningen för att kunna ta hand om tappet.

Vi bygger nu ut polisorganisationen. Målet är 10 000 fler anställda till 2024, och vi gör det genom att se till att utbilda fler poliser.

Anf. 70 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Ministern svarade inte på om det är okej att det är en polisbil i hela södra Lappland. Det var ju detta som frågan gällde, inte polisen totalt sett.

Det som händer är att dessa kvinnor inte ens vågar ringa, för de vet att innan polisen ens har hunnit dit är de ihjälslagna. En av poängerna med den nya polisorganisationen var ju att det skulle vara en större lokal polisiär närvaro – att det skulle finnas polis i hela landet. Inte kan det vara så att alla andra behövs någon annanstans och att det bara är en enda bil kvar till södra Lappland? Är justitieministern nöjd med att det ser ut som det gör?

Anf. 71 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nej, och det är precis därför jag har sagt att vi behöver fler poliser.

För att bemanna en polisbil dygnet runt behövs mellan 15 och 20 poliser. Detta ska man veta om.

Vad vi nu gör är inte bara att vi satsar på utbildning, utan vi ser också till att förbättra arbetsvillkoren för poliser och deras karriärmöjligheter, så att vi behåller fler poliser i kåren och också kan återrekrytera dem som lämnat yrket. Vi behöver fler poliser.

Regeringens syn på de ensamkommande

Anf. 72 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! För två månader sedan hade vi en debatt här i kammaren om situationen för ensamkommande. Migrationsministern sa då att regeringens linje är ”våldigt tydlig”. Man prövar beslutet utifrån den ålder barnet har vid beslutstillfället. Den som har fått avslag måste såklart också återvända, konstaterade migrationsministern. Jag kan bara hålla med. Detta är också grunden i en reglerad invandring.

Tyvärr kan vi nu konstatera att regeringen på kort tid har gjort en 180-graderssväng. Man har inte bara öppnat för godtycke, där man väljer ut en viss grupp, utan också för en mycket orättvis lösning, om man betänker vilka som inte omfattas av den – det vill säga de som har följt reglerna, talat sanning eller återvänt till sitt hemland efter ett avslag på asylansökan.

Min fråga till migrationsministern är om hon fortfarande anser att regeringens linje när det gäller de ensamkommande är just ”våldigt tydlig”.

Anf. 73 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Tack för frågan, Johan Forssell! Det är precis som du beskriver: Regeringens syn på de ensamkommande och på asylrätten ligger fast. Det regeringen nu föreslår är en tillfällig reglering, för regeringen tar ansvar för de långa handläggningstiderna.

Regeringen följer verkligheten. Jag sa redan när jag tillträdde att vi kommer att fortsätta att jobba hårt för att korta ned handläggningstiderna. De är på väg ned, men det går för sakta. Då är detta en väldigt viktig åtgärd för alla dem som kom före den 24 november 2015 och har väntat väldigt länge.

Anf. 74 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag är inte säker på att jag delar uppfattningen att regeringen har varit konsekvent här. Faktum är att

migrationsministern tidigare på ett, tycker jag, väldigt bra sätt har argumenterat för att just denna typ av godtyckliga särlösningar inte bör läggas fram. Jag beklagar verkligen att så nu ändå har blivit fallet. En del får ja och får vara kvar; andra får nej, och de ska åka tillbaka. Jag önskar att regeringen hade orkat hålla fast vid statsminister Stefan Löfvens ord.

Anf. 75 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! På en punkt har Johan Forssell missuppfattat förslaget, och det har jag sagt tidigare under veckan. Detta gäller för dem som kom hösten 2015. Man kan inte komma som ensamkommande barn eller ung nu och hävda att man faktiskt kom hösten 2015 och därför omfattas av det förslag som regeringen lägger fram. Detta påverkar alltså inte regeringens syn på asylrätten och hur den ska ligga fast. I den meningen är både jag och regeringen konsekventa.

Asylsökandes rätt att välja kön på handläggare

Anf. 76 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Min fråga går också till migrationsminister Heléne Fritzson.

Det händer mycket som är oroande och konstigt i svensk migrationspolitik just nu. Överenskommelsen häromdagen mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet är en sådan sak. Den riskerar de asylsökandes rättssäkerhet och vårt asylsystem. De som misstänks ha ljugit om sin ålder kan få sin sak prövad och ha god chans att få stanna i Sverige, medan de som talade sanning och fick lämna landet inte kommer att ges någon dörr in.

Min fråga handlar framför allt om den lagstiftning som undertecknades av försvarsministern i december 2016, som ger den asylsökande rätt att välja kön på sin handläggare på Migrationsverket och slår fast att detta ska tillgodoses. På vilket sätt anser migrationsministern att detta gynnar jämställdheten och är rimligt mot bakgrund av den jämställdhetspolitik som finns?

Anf. 77 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Tack för frågan, Christian Holm Barenfeld! Den första delen handlade i allt väsentligt om regeringens förslag för de ensamkommande. Detta har jag redogjort för i denna talarstol.

Den andra delen avser den ordning och rutin som Migrationsverket har för de samtal som man för med asylsökande som kommer hit. Det finns ett utrymme för att under särskilda omständigheter ta hänsyn till de levnadsförhållanden och erfarenheterna hos inte minst kvinnor som kommer från krigshärjade zoner. Om jag förstår frågan rätt är det detta som frågan handlar om.

Detta ska användas med ansvar, och det är min bild att så också sker.

Anf. 78 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Kvinnors och mäns lika rättigheter och villkor är en viktig fråga. Vi har en regering som brukar kalla sig feministisk. Jag har inte riktigt förstått vad det innebär.

Regeringen och försvarsministern undertecknade alltså i december 2016 en lagstiftning som innebär att utlännningen inför den muntliga handläggningen hos Migrationsverket ska tillfrågas om han eller hon föredrar en manlig eller kvinnlig utredare respektive tolk. Utlänningens önskemål ska tillgodoses om det är möjligt. På vilket sätt värnar detta jämställdheten?

Prot. 2017/18:40
30 november

Frågestund

Anf. 79 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Då vill jag ta tillfället i akt att upplysa frågeställaren om att feminism handlar om att det råder lika och jämlika villkor för kvinnor och män.

(Applåder)

Detta är också skälet till att denna bestämmelse finns, som Migrationsverket har möjlighet att använda.

Utlokalisering och allmänhetens förtroende för statliga myndigheter

Anf. 80 VERONICA LINDHOLM (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till civilminister Ardalan Shekarabi.

Forskning och erfarenheter visar att allmänhetens förtroende för statens myndigheter är avgörande för att myndigheterna ska kunna utföra sina uppdrag och i förlängningen också för att vårt samhälle ska kunna fungera. Det måste helt enkelt finnas tillit. I en rapport från Statskontoret som kom tidigare i år konstateras det att Myndighetssverige under de senaste decennierna präglats av en centraliseringstrend och att detta ska ha påverkat allmänhetens förtroende negativt.

Hur ser civilministern på dessa tankegångar i ljuset av att regeringen vill besluta om omlokalisering av ett antal myndigheter till orter utanför Stockholms län?

Anf. 81 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Veronica Lindholm, för den viktiga frågan! Tidigare har omlokaliseringar av statliga myndigheter och flytt av statliga jobb handlat om ersättningsjobb. Man har ersatt vissa regioner med anledning av att statliga jobb försvunnit. Det är inte riktigt det som är perspektivet i den process som vi har just nu. Vårt perspektiv är att vi ska upprätthålla legitimiteten för den svenska staten och upprätthålla medborgarnas förtroende för statliga myndigheter i hela vårt land.

Vi har en våldsam urbanisering och centralisering bakom oss, som skett under de senaste decennierna, speciellt under de senaste tio åren. Därför krävs det aktiva åtgärder och beslut om myndighetsflytt som innebär att vi förstärker statens närvaro och minskar avståndet mellan medborgare och offentliga myndigheter. Detta är en avgörande fråga för legitimiteten för den svenska staten, och i grund och botten påverkar det våra demokratiska institutioner.

Anf. 82 VERONICA LINDHOLM (S):

Herr talman! Jag tackar civilministern för svaret. Som västerbottnings är jag jätteglad över att bland annat skattekontoret i Lycksele fick stanna

kvar. Jag vet också att Skellefteå, min hemstad, kommer att få en myndighet för familjerätt och föräldrastöd. Kanske är det också så att Migrationsverket får fler placeringar i norr. Det är en önskan i alla fall.

Anf. 83 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! De beslut som gäller lokalisering fattas främst av myndigheterna, såvida det inte handlar om aktiva beslut från regeringen som rör omlokalisering. I grund och botten är det myndigheterna som hanterar lokaliseringsbesluten.

Nu är vi i en fas där Migrationsverket drar ned på antalet anställda. Det är en naturlig följd av förändringen av migrationspolitiken. Och det är i grund och botten en viktig förändring för Sverige.

It-säkerhet vid utkontraktering

Anf. 84 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Det är lätt att gena när det gäller it-säkerhet. Under de senaste åren har vi tyvärr sett alltför många exempel på en bristande säkerhetskultur både inom det privata näringslivet och inom den offentliga sektorn. Ett av de mer uppmärksammade fallen där det har gått fel gäller Transportstyrelsen, vars dåvarande generaldirektör medvetet valde att frångå gällande lagstiftning i samband med en utkontraktering av it-driften.

Med tanke på att händelserna i Transportstyrelsen finns i färskt minne och att det under en ganska lång tid, inte minst under den förra borgerliga regeringen, fanns ett starkt tryck på att privatisera och på att outsourca verksamhet vill jag rikta en fråga till inrikesminister Morgan Johansson: Vad avser regeringen att göra för att säkerställa att det sker en ordentlig prövning och kontroll innan eventuell drift läggs ut på andra aktörer?

Anf. 85 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! I efterdyningarna av händelserna i Transportstyrelsen har regeringen vidtagit en rad åtgärder. Bland annat går vi fram med ett förslag om en ny säkerhetsskyddslag till riksdagen. Den är bredare och skarpare än den säkerhetsskyddslag som gäller i dag. Jag tror att den som gäller i dag är 20 år gammal.

Men vi ser också över hela situationen när myndigheter funderar över att utkontraktera eller privatisera delar av sin verksamhet. Vi har gett en särskild utredare i uppdrag att se över var gränserna för detta går, och vi är också på väg att skapa system för att se till att vi verkligen kan dra i handbromsen.

Vi bereder just nu en förordningsändring, som innebär en samrådsplikt. Den myndighet som avser att göra den här typen av utkontrakteringar måste samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. Dessutom får Försvarsmakten och Säkerhetspolisen vetorätt. Får myndigheten ett nej därifrån får den inte lov att genomföra den typen av utkontraktering.

Anf. 86 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret! Det är verkligen positivt att det blir en skärpt kontroll vid utkontrakteringar. Samtidigt handlar it-säkerhet om

mycket mer. Det finns ett behov av att vidta många olika slags åtgärder samtidigt. Vad gör regeringen för att mer generellt stärka it-säkerheten inom den offentliga förvaltningen?

Prot. 2017/18:40
30 november

Frågestund

Anf. 87 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi antog en särskild handlingsplan för cybersäkerhet. Det gjorde vi strax före sommaren. I anslutning till det gick vi också ut med ett stort antal uppdrag till relevanta myndigheter, däribland MSB, som nu har ett ansvar för att försöka höja medvetandegraden totalt sett överallt. Men för att detta ska bli gjort behövs det också starka lagar i botten. Det är därför vi går fram med förslag om bland annat en bättre säkerhetsskyddslag och den här förordningsändringen.

Den migrationspolitiska överenskommelsen

Anf. 88 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Heléne Fritzson.

Om man får ett avslag måste man åka hem. Annars har vi ingen ordnad migration. Det är statsministerns egna ord. De fälldes i Expressen den 9 april i år.

I veckan presenterade regeringen sin nya migrationspolitiska överenskommelse. Den innebär att vuxna människor som helt saknar asylskäl återigen ska få rätten att stanna kvar i Sverige och också bli garanterade en livstidsförsörjning här. I praktiken handlar det om en ny amnesti, och den är främst riktad till vuxna män som helt saknar skyddsskäl.

Ett nej är således inte längre ett nej. Jag vill därför fråga statsrådet om hon instämmer i statsministerns tidigare uttalande och således har uppfattningen att Sverige inte längre, ens med regeringens tolkning, kan anses ha en ordnad migrationspolitik.

Anf. 89 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Herr talman! Regeringens förslag innebär en tillfällig reglering för dem som kom hösten 2015, före den 24 november, och som har väntat i 15 månader. Detta möter och träffar alltså det bekymmer vi har med långa handläggningstider. I övrigt ligger den grundläggande asylrätten kvar. Jag välkomnar ert engagemang i att värna asylrätten, Jonas Millard. Den är viktig. Den är angelägen för Sverige, och den kommer på alla sätt att hanteras så som den hanteras i dag. Ett ja är ett ja, och ett nej är ett nej.

Anf. 90 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Statsrådet! Det var inte svar på min fråga. Statsministern har tidigare tydligt sagt: Om man får ett avslag måste man åka hem. Annars har vi ingen ordnad migration.

Detta är en vändning i förhållande till den tidigare hållningen. Man skulle kunna tolka det – och det tror jag att många gör – just som att regeringen kraftigt har svängt i frågan. Regeringen har inte redovisat vad detta kommer att kosta. Man har inte redovisat hur många som kommer att omfattas av denna amnesti eller hur det ska finansieras. Har statsrådet i dag några svar att ge i dessa frågor?

Anf. 91 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Herr talman! Regeringen följer såklart på alla sätt verkligheten. År 2015 kom 163 000 asylsökande till Sverige. Det har ställt enorma krav på hela vårt land – kommuner, landsting, civilsamhälle och enskilda. Det är bakgrunden.

Normalt sett har vi handläggningstider på tre till fyra månader. Nu är vi på väg ned mot 14 månader, men det är alldeles för långt från att vi kan säga att vi har rimliga handläggningstider. Det är anledningen till regeringens förslag.

Stöd till barn som bevittnar våld i hemmet

Anf. 92 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Morgan Johansson.

Det är nu på gång att barn som bevittnar våld i hemmet ska betraktas som brottsoffer. I de allra flesta fall är det pappa som misshandlar mamma. Det är ett oerhört trauma för barnen när den ena anknytningspersonen misshandlar den andra anknytningspersonen. Därför är detta verkligen viktigt och välkommet. Jag hoppas att vi så snabbt som möjligt kan få igenom den lagen.

Kopplat till barnens situation finns också frågan om hur barnen har det i skyddade boenden. Det gäller alltså när de tvingas fly. Det är inte alla, tack och lov, som tvingas göra det men alltför många. Det är många barn som missar förskola och skola på grund av väntetider, om de till exempel byter kommun, men även på grund av att det finns en rädsla för att pappan ska hitta familjen.

Min fråga är: Vad kan vi göra för att hjälpa dessa barn?

Anf. 93 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det stämmer. Vi är på väg att gå fram med ett sådant initiativ just när det gäller barn som bevittnar våld, vilket innebär att de också blir självständiga i rättsprocessen på ett annat sätt än vad de varit tidigare. Det är en viktig reform på barnrättens område.

När det gäller skyddade boenden antar jag att Hillevi Larsson refererar till dem som ofta drivs av till exempel kvinnojourerna. Där har vi gått in med en mycket stor satsning under den här mandatperioden – 100 miljoner kronor per år har vi anslagit till kvinnojourerna för att bedriva den här väldigt viktiga verksamheten.

Det har aldrig någonsin gjorts en så stor satsning som vi nu har gjort. Jag inser att det säkert kan behöva göras mer, men det är trots allt en mycket stor investering som vi har gjort.

I anslutning till detta skulle jag även vilja nämna ett beslut vi fattade i dag, där vi gör det lättare att sätta elektronisk fotboja på dem som förföljer sina före detta och som har kontaktförbud. Det kan också få betydelse för de barn vi talar om.

Anf. 94 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är väldigt glädjande att regeringen uppmärksammar det här, för det handlar om väldigt många. Var fjärde kvinna misshandlas

någon gång under livet av en närstående man, och vart tionde barn bevittnar detta våld eller upplever det, skulle jag vilja säga, för det är ju nästan som om de själva blir utsatta.

Jag tror också att man kan satsa mer på speciella lösningar, till exempel lärare som kommer till kvinnojouren och undervisar. Det finns framgångsrika exempel på detta. Det viktiga är att stärka rättssäkerheten för barnen.

Anf. 95 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har inga skilda uppfattningar i detta, utan vi får fortsätta att se till att det finns en stark grundstruktur.

När det gäller barn som far illa i hemmet vill jag förutom kvinnojournernas viktiga verksamhet lyfta fram socialtjänsten och de LVU-möjligheter som finns. Det måste finnas en stark socialtjänst ute i kommunerna för att kunna värna dessa barn.

Vinsttak i välfärden

Anf. 96 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ardalan Shekarabi. Jag undrar vilka åtgärder och analyser statsrådet och regeringen har gjort för att möta de ökade välfärdskostnaderna om ett vinsttak i välfärden införs.

När kommer förslagen? Bakgrunden till min fråga är att regeringen i september tillsammans med Vänsterpartiet meddelade att man gjort en överenskommelse för att stoppa ”vinster i välfärden”, ett beslut som bygger på den kritiserade Välfärdsutredningen av Reepalu.

Var är analyserna, och när kommer förslaget?

Anf. 97 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Jenny Petersson, för en viktig fråga! Vi fick tidigare här i kammaren en fråga om regeringen kunde garantera att de miljarder som satsas på skolan också används till skolverksamhet.

Mitt svar på den frågan är nej. Vi har i dag inget regelverk som säkerställer att resurserna används till det som de är avsedda för hos de fristående aktörerna i svensk skola. Vi kan alltså inte följa upp resursanvändningen i offentliga verksamheter som finansieras med skattemedel.

Är det någonting vi kan vara nöjda med? Nej! Vi har en skyldighet gentemot svenska medborgare som betalar skatt. Därför måste vi säkerställa att vi har regler som innebär insyn och inflytande över verksamheter som finansieras med skattemedel. Vi jobbar aktivt med att ta fram sådana förslag. Självklart kommer sådana förslag också att innehålla analyser som handlar om lagförslagets ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser. Vi har en skyldighet gentemot alla svenskar att se till att deras skattepengar används till det de är avsedda för och inte läcker ut i vinster.

Anf. 98 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, Ardalan Shekarabi! Tyvärr var svaret plakatpolitik från regeringen och Vänsterpartiet, som stöder detta.

Det här handlar inte om höjda kvalitetskrav eller att få bukt med företag, eller för den delen offentlig verksamhet, som missköter sig i välfärden.

Hade det varit så hade man fokuserat helt och hållet på andra saker, exempelvis kvalitet på området.

Tyvärr är det inte så, och jag fick tyvärr inte svar på mina frågor.

Anf. 99 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Hur hamnade vi här? Här försöker vi införa regler som leder till att skattebetalarnas pengar faktiskt också används till det de är avsedda för – och det kallas för plakatpolitik!

Det finns inget annat nordiskt eller europeiskt land som tillåter fria vinstuttag från skolan. Det är bara Sverige som gör detta, och det är en skam att vi hittills inte har tagit tag i den här frågan. Vi återkommer med förslag om detta.

(Applåder)

Reglering av snabblånemarknaden

Anf. 100 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Heléne Fritzon.

Snabblån är många gånger en grogrund för att människor fastnar i en skuldfälla som är oerhört svår att ta sig ur. Snabblånemarknaden har präglats av orimliga lånevillkor och aggressiv marknadsföring som många gånger riktar sig till de människor som redan befinner sig i en utsatt ekonomisk situation.

De åtgärder som har vidtagits under åren har inte varit tillräckligt effektiva och har inte förhindrat den utveckling vi nu ser med ett ökat antal skuldsatta på grund av de här dyra och snabba lånen.

Nu föreslår regeringen ett flertal åtgärder för att komma åt problemen med snabblån. Min fråga är: Vad förväntar sig ministern att de här förslagen ska ge för effekt?

Anf. 101 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Tack, Johanna Haraldsson, för frågan, som är viktig och angelägen för många utsatta konsumenter som, kan man säga, många gånger tvingas ta korta lån på ofta små belopp med gigantiska räntor. Skulden växer väldigt snabbt, och så hamnar man i en fälla. Att det är på det sättet visar inte minst ansökningarna hos Kronofogden.

Förslaget i den lagrådsremiss som regeringen alldeles nyss beslutade att lämna innebär två viktiga saker. Det ena är ett räntetak som tydligt anger en högsta nivå. Det andra är ett kostnadstak som reglerar nivån på hela paketet, alltså ränta, avgifter och återbetalningen.

Detta tillsammans med andra delförslag om marknadsföring och information tror vi kommer att väsentligt förändra och förbättra för konsumenterna.

Anf. 102 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att förslagen låter jättebra, och jag hoppas verkligen att vi får stöd för dem när de kommer till riksdagen.

Vi vet att de här lånen kan försätta människor i en oerhört svår situation, och jag vet att många undrar varför vi inte helt enkelt förbjuder snabblånen. Vad är ministerns svar på den frågan?

Anf. 103 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Herr talman! Jag har också fått den frågan, och när man läser om de allra grövsta exemplen känner man nästan den lusten.

Men det finns ett behov på marknaden. Det finns ett behov av att i svåra, utsatta situationer kunna använda sig av det här. Man kan ha hamnat i en privat situation – en skilsmässa eller andra saker som händer i livet – som gör att man faktiskt under en kort tid behöver begagna sig av möjligheten till snabbblån. Räntetak och kostnadstak gör att det nu blir rimliga förutsättningar för konsumenten.

Brottslighet mot skogs- och lantbrukare

Anf. 104 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Min fråga går till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson.

I somras gjorde Svenskt Näringsliv en undersökning om brottslighet mot företagare. Den grupp som kände sig mest utsatt av brottslighet är jord- och skogsbrukare.

Jag har den senaste tiden talat med ett flertal oroliga och rent av rädda jordbrukare. Senast för någon vecka sedan såg vi hur en lantbrukare, en minkuppfödare, blev utsatt för ett attentat av aktivister – ett attentat som till och med slutade i handgemäng.

Därför vill jag fråga: Hur vill ministern göra för att det ska bli säkert för dessa företagare att driva företag, leva ett normalt familjeliv och känna sig trygga?

Anf. 105 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det kan naturligtvis aldrig accepteras att den typen av angrepp sker. Vi måste se till att det finns en grundläggande respekt för de roller vi har.

I det här fallet gäller det naturligtvis att se till att det finns ett bra samarbete med polisen på plats så att polisen tar anmälningarna och det här på allvar. Jag är beredd att göra vad jag kan i mina kontakter med Polismyndigheten framöver för att höra mig för hur pass vanligt det här är och hur man bemöter den här typen av handlingar.

Det låter som om detta ofta är brott som inte behöver vara alldeles omöjliga att klara upp, utan det kan finnas en ganska god bild av vem gärningsmannen är. Då gäller det att utreda dessa brott och lagföra dem som begått brotten, precis som man gör med alla andra brott. Jag tycker dock att det är väldigt viktigt att man ser allvarligt och strängt på den här typen av brott.

Anf. 106 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! I det här senaste fallet såg vi att det tar 30–40 minuter för polis att komma till platsen under pågående attentat. Det är inte bra.

Jag har ett annat exempel. Lantbruk är ofta utsatta för stölder och inbrott, men polisen kommer inte ens ut till brottsplatsen efteråt för att undersöka platsen.

Jag vet att vi försöker öka antalet poliser, men det måste ske snabbare.

Anf. 107 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):
Herr talman! Det finns inga genvägar i detta. Vi måste se till att bygga ut polisverksamheten, precis på det sätt som har sagts. Det ska bli 10 000 fler anställda i polisverksamheten fram till 2024. Antalet som utbildas till polis fördubblas från 600–700 per år till de 1 300 som tas in i år.

Tiden 30–40 minuter för polisen att komma till platsen är helt beroende av var man bor någonstans. Sverige är ett långsträckt land, och ibland kan det ta lång tid för en bil att ta sig från en plats till en annan. Så enkelt är det. Men fler poliser bör det vara också i det avseendet.

Åtgärder mot oseriösa företag i välfärdssektorn

Anf. 108 ADNAN DIBRANI (S):
Herr talman! Min fråga går till civilminister Ardalan Shekarabi.
Ett stort hemtjänstföretag som hade avtal med flera Stockholmskommuner misstänks för att ha betalat ut svarta löner, fuskat med tidrapportering och överfakturerat. Dessutom berättar en tidigare anställd om att hon har arbetat under slavliknande förhållanden i företaget. Hon fick sin första lediga dag först efter tre månader. Hon jobbade från åtta på morgonen till nio på kvällen, sju dagar i veckan, och hon fick inte ut sin första lön förrän efter sex månader. Officiellt hade företaget kollektivavtal med Kommunal och betalade enligt avtalet 155 kronor i timmen, men i verkligheten fick hon ut 80 kronor i timmen svart. Hon fick alltså gå till bankomaten och ta ut mellanskillnaden och ge tillbaka pengarna till företaget.
Hur ser ministern till att detta inte upprepas?

Anf. 109 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):
Herr talman! Tack, Adnan Dibrani, för frågan och för det stora engagemanget i välfärdsfrågorna!
Regleringen av privata utförare i den offentligt finansierade välfärden i Sverige har präglats av en naivitet från lagstiftarens sida. Det har inte funnits – och det finns inte – tillräckligt starka kontrollmekanismer. Direkt kriminella aktörer har släppts in i den offentliga välfärden. Det är aktörer som har satt i system att missköta sig för att göra stora och snabba vinster.
Så här kan vi inte ha det. Därför jobbar vi just nu med att ta fram en lagstiftning som innebär bland annat en ägar- och ledningsprövning av privata utförare. Dessutom tar vi fram andra typer av krav, inte minst bestämmelser om hur resurserna som bolagen tar del av ska användas i verksamheten.

Det kommer att kräva reglering att komma åt problemen.

Anf. 110 ADNAN DIBRANI (S):
Herr talman! Tack, civilministern, för svaret! Det är glädjande att man jobbar med frågorna och att det kommer att hända något som visar att man tar frågan på allvar.
Det är inte bara de anställda som drabbas. Det finns många seriösa företag i branschen, och de får också bekymmer när de oseriösa företagen får härja fritt.
En del anser att LOV är problemet. Hur ser statsrådet på en genomlysning av LOV?

Anf. 111 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Vi har från Valfärdsutredningen, som nyss skälldes ut av en av riksdagsledamöterna, fått ett förslag på regeringens bord som innebär utvidgning av kommunernas möjligheter att utesluta oseriösa aktörer i LOV-systemen. Vi jobbar med förslagen, och de är en viktig del av förändringen för att skapa ordning och reda i svensk välfärd.

Prot. 2017/18:40
30 november

Frågestund

Förlorat hyreskontrakt till följd av brand

Anf. 112 GUSTAF LANTZ (S):

Herr talman! Jag skulle vilja rikta min fråga till statsrådet Heléne Fritzson.

I Sverige har hyresgäster relativt starkt skydd, förutom när de är som mest sårbara. Jag har en bakgrund som jurist på Hyresgästföreningen. Bland de jobbigaste samtalen jag har fått ta är när jag har pratat med människor vars lägenheter har brunnit ned. Jag måste förklara att lagstiftningen ser ut som så att hyresgästen inte har någon rätt att flytta tillbaka, även om hyresvärden bygger upp lägenheten och huset precis som de såg ut tidigare.

Jag har gjort en kort sejour i riksdagen. Jag började i april, och jag slutar till årsskiftet. Jag har väckt en motion i frågan, och jag har tyckt att det har varit lätt att ta de samtalen med er för att försöka påverka i en riktning som gör att man får ett skydd som hyresgäst.

Jag är nyfiken: Hur kommer frågan att handläggas av regeringen, och vad avser man att göra när jag har slutat efter årsskiftet?

Anf. 113 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Tack för frågan!

När jag tillträdde i somras blev jag väl informerad om bakgrunden till frågan. Jag fick veta att Hyresgästföreningen i en skrivelse till Justitiedepartementet har begärt en ändrad ordning. Bakgrunden är precis som beskrivs, nämligen att hyresavtalet förfaller om lägenheten inte längre finns.

Jag instämmer i problembeskrivningen på alla sätt. Mot den bakgrunden har jag tillsatt en utredare som ska se över hyresgästens ställning när en lägenhet förstörs. Det kan vara brand eller andra händelser. Det handlar om att se över förutsättningarna för att säkra den bostadssociala situationen för hyresgästen.

Anf. 114 GUSTAF LANTZ (S):

Herr talman! Det känns tryggt och skönt att höra att regeringen arbetar vidare med frågan. Det är också värt att nämna att en villaägare eller bostadsrättsinnehavare kan försäkra sig mot brand. Hyresgästernas försäkring är lagstiftningen. Den kan man inte köpa på annat håll.

Jag hoppas verkligen att arbetet fortskrider och att vi äntligen får en trygghet för hyresgäster som motsvarar den som villaägare och bostadsrättsinnehavare kan köpa sig till.

Anf. 115 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Herr talman! Utredaren har fått rimligt fria händer att lämna förslag. Det kan handla om möjligheten att få en styrning så att hyresavtalet förlängs i den situation som beskrivs, alternativt att fastighetsägaren får en skyldighet att anvisa en annan bostad så att hyresgästen inte hamnar i den utsatta situation som beskrivs av frågeställaren.

Tydligare regelverk för skolverksamhet

Anf. 116 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Shekarabi.

Vinst i välfärden borde inte vara en politisk konfliktfråga, men det är den, hörde vi nyligen i debatten. Sverige är unikt i västvärlden och i Europa i fråga om att tillåta att offentligt finansierade skolor får vara vinstdrivande. I alla andra europeiska länder är man överens över partigränserna om att detta inte är okej.

Ska vem som helst få driva en skola? Bör det inte finnas ett tydligare regelverk som säkerställer att fristående aktörer är seriösa, har ett långsiktigt engagemang och följer skollag, läroplan, värdegrund, jämställdhet och så vidare?

Hur säkerställer statsrådet och regeringen att det finns ett tydligare regelverk för vem som kan driva en skola?

Anf. 117 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Thomas Strand, för frågan!

Jag har personligen flytt från ett land där man tillämpade könssegregation i skolsystemet och separerade tjejer och killar från förskolan och upp till universitetet.

Det är helt oacceptabelt för mig och, tror jag, för en mycket bred majoritet i vår befolkning att vi numera ser den typen av inslag i svensk skola. Det är helt oacceptabelt med den ordningen, och det finns många andra brister i skolsystemet som handlar om ett naivt synsätt som har gått ut på att alla ska få bedriva skolverksamhet och få använda resurserna hur de vill.

Nej, det är verksamhet som omfattas av skolplikt. Nej, det är verksamhet som finansieras med våra skattemedel. Det är inte mina eller riksdagsledamöternas enskilda pengar, utan det är våra skattemedel. Då ska vi se till att pengarna används på rätt sätt, och då måste ägarna ha rätt förutsättningar och rätt krav på sig.

Anf. 118 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Tack för svaret från statsrådet!

Vi vet att en stor majoritet av svenska folket vill stoppa vinstjakten i skolor. Vi ser att det finns seriösa och ansvarsfulla huvudmän.

Det är märkligt att detta blir en stridsfråga i Sverige när man i andra europeiska länder är överens, från höger till vänster, om att det inte är okej att skattemedel som används till offentlig verksamhet kan leda till vinstuttag.

Anf. 119 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det problem vi har i hanteringen av den här frågan just nu, för jag tror att alla ser bristerna, är att de borgerliga partierna har valt att luta sig mot Sverigedemokraterna sedan Sverigedemokraterna bytte fot i frågan under 2015. Vad vi behöver här är blocköverskridande samarbete för att skapa ordning och reda.

Att skattebetalarnas pengar ska användas till det som de är avsedda för borde inte vara en fråga som skiljer vänster från höger, och det gör den inte heller när det gäller väljarna. En klar majoritet av de borgerliga väljarna, av de moderata väljarna, vill se begränsningar av vinster i svensk skola och välfärd, och det är sunt, det.

Statliga jobb i Gävleborg

Anf. 120 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag ska inte tala om att åtta av tio väljare vill ha valfrihet i välfärden, utan jag har en fråga till statsrådet Shekarabi som rör 140 statliga jobb som riskerar att gå förlorade i Gävleborg.

Migrationsverket har meddelat att de avser att lämna Gävle och Söderhamn. Det skulle betyda för vårt län, där arbetsmarknaden redan är mycket hårt ansträngd, att vi skulle förlora 140 värdefulla, statliga arbetstillfällen. Migrationsverkets förslag till beslut går tvärt emot vad statsrådet har sagt tidigare i den här kammaren, att regeringen vill värna jobb i hela Sverige.

Min fråga är helt enkelt till den tidigare Gävlebon och nuvarande statsrådet Shekarabi: Hur tänker du agera för att vi ska få behålla 140 värdefulla, statliga jobb i Gävle och Söderhamn?

Anf. 121 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Lars Beckman! Gävleborg är ett län som omfattas av de omlokaliseringsbeslut som har fattats av regeringen. Bland annat flyttar vi ESF-rådet till Gävle och bygger ut Statens servicecenter, och den nya myndighet som kommer att jobba med arbetsmiljöfrågor kommer att placeras i Gävle. Jag anser att detta är viktiga förändringar. Vi tar del av den kompetens som finns hos medborgarna i Gävleborg.

Vad gäller Migrationsverkets beslut hänger det ihop med besluten i den här kammaren i migrationspolitiska frågor.

Vi har agerat för att få ned antalet asylsökande i vårt land. Vi står för de besluten. Det är en viktig omläggning för välfärden och för en hållbar flykting- och asylopolitik. Det kommer att få konsekvenser också för Migrationsverket. Det kommer att behövas färre människor som jobbar med flyktingmottagandet. Det är en del av effekterna av omläggningen av migrationspolitiken, och jag och regeringen står för de besluten.

Anf. 122 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag hoppas att statsrådet tar del av de skrivelser som hans partivänner har skickat från Gävleborg.

Låt mig bara notera att Migrationsverket säger att man ska fokusera bland annat på Uppsala. Inget ont om Uppsala – det är en fantastiskt fin stad – men där har man Sveriges lägsta arbetslöshet, medan Gävle och

Gävleborg har tagit emot flest flyktingar i Sverige per capita. Det vore då lämpligt att Migrationsverket väljer att fokusera på exempelvis Gävle.

Varje jobb är viktigt, herr talman.

Anf. 123 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Den här regeringen tror på Gävleborg. Det är därför vi fattar beslut just nu om omlokaliseringar av myndigheter till Gävle och Gävleborg. Jag är också glad att Arbetsförmedlingen har valt att bygga ut sin verksamhet i Söderhamn. Om jag minns rätt rör det sig om 50 tjänster. Detta är ett bevis på att det finns fantastisk kompetens i Gävleborgs län.

De beslut som fattas av Migrationsverket är effekter av omläggningen av migrationspolitiken, och det är en viktig omläggning av migrationspolitiken som vi talar om.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.13 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 29 november

SkU6 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

141 för utskottet

38 för res.

105 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 18 MP, 8 C, 17 V, 1 L, 1 -

För res.: 36 SD, 2 -

Avstod: 69 M, 9 C, 13 L, 14 KD

Frånvarande: 17 S, 14 M, 10 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Daniel Bäckström, Fredrik Christensson, Peter Helander, Anders W Jons-son och Per Lodenius (alla C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Politikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (KD)

Förberedande votering 1:

39 för res. 2

14 för res. 3

232 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

71 för res. 1

39 för res. 2

175 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Eva-Lena Jansson och Lars Mejern Larsson (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

162 för utskottet

68 för res. 1

54 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 18 MP, 17 C, 17 V, 13 L, 1 -

För res. 1: 68 M

Avstod: 1 M, 36 SD, 1 L, 14 KD, 2 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 10 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

MJU7 Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU12 Barnombudsmannens anmälningsskyldighet

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU5 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

Punkt 2 (Samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

153 för utskottet

132 för res. 2

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 M, 37 SD, 17 C, 14 L, 14 KD, 2 -

För res. 2: 96 S, 18 MP, 17 V, 1 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Punkt 3 (Funktionshinderspolitikens utformning)

1. utskottet

2. res. 3 (C)

Votering:

237 för utskottet

17 för res. 3

31 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 69 M, 37 SD, 18 MP, 14 L, 3 -

För res. 3: 17 C

Avstod: 17 V, 14 KD

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Punkt 6 (Insatser enligt LSS)

1. utskottet

2. res. 7 (C, V, L, KD)

Votering:

194 för utskottet

91 för res. 7

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 69 M, 9 SD, 18 MP, 2 -

För res. 7: 28 SD, 17 C, 17 V, 14 L, 14 KD, 1 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Julia Kronlid och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Ersättningssystem)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

245 för utskottet

40 för res. 10

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 69 M, 17 MP, 17 C, 17 V, 14 L, 14 KD, 1 -

För res. 10: 37 SD, 1 MP, 2 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Elisabet Knutsson (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 17 (Teckentolk)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

244 för utskottet

39 för res. 17

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 69 M, 16 MP, 17 C, 17 V, 14 L, 14 KD, 1 -

För res. 17: 37 SD, 2 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 8 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Elisabet Knutsson (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 18 (Hbtq-personer med funktionsnedsättning)

1. utskottet

2. res. 18 (V)

Votering:

268 för utskottet

17 för res. 18

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 69 M, 37 SD, 18 MP, 17 C, 14 L, 14 KD, 3 -

För res. 18: 17 V

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 6 MP, 5 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:40

30 november

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 29 november

2017/18:233 EU:s biståndspolitik och människor på flykt

av *Yasmine Posio Nilsson* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:234 Polisens svåra arbetssituation

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:235 Biogas

av *Karin Svensson Smith* (MP)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 29 november

2017/18:344 Slavhandel i Libyen

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:345 Digitalmoms

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:346 Elever som nekas reseersättning

av *Solveig Zander* (C)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:347 Umeås medfinansiering av Kvarkenprojektet

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:348 Swedavias ordningsföreskrifter

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:349 Flygskatt utan brytpunkt

av *Edward Riedl* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:350 Handelsministerns resa till Israel och Palestina

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:351 Kontanter som betalningsmedel

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:352 Matchningsproblematiken på Arbetsförmedlingen

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:353 Myndigheters handläggningstider och deras effekt på jobb och tillväxt

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:354 Systematiska stölder

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:355 Brott som begås av djurrättsaktivister

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2017/18:40
30 november

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 29 november

2017/18:288 Team Sweden Care and Health – för hela Sverige

av *Jenny Petersson* (M)
till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:289 Mikroplast från konstgräsplaner

av *Thomas Finnborg* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:290 Försäkringsskydd vid utlandstjänst

av *Jan R Andersson* (M)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2017/18:292 Den svenska vargstammen

av *Åsa Coenraads* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:291 Arbetsmarknadsutbildningar utifrån lokala och regionala behov

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2017/18:295 Stöd till totalförsvaret genom certifiering

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2017/18:296 Hamnkonflikten

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2017/18:297 Hamnkonflikten

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2017/18:298 EU:s avtal med Turkiet

av *Christina Höj Larsen* (V)
till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:300 Väg 940, Onsalavägen

av *Ola Johansson* (C)
till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:303 Laglig och säker abort i Brasilien

av *Sofia Arkelsten* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:301 Hinder för återvändandearbetet

av *Aron Modig* (KD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:308 Ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck i relevanta utbildningar

av *Fredrik Malm* (L)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:310 Ökade kostnader för LSS

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:313 Rätten att välja kön på handläggare eller tolk

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:314 Resenärskriterier

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:316 Vikten av det gränsöverskridande samarbetet inom Öresundsregionen

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:317 Sveaskogs avverkningar av skyddsvärda skogar

av *Stina Bergström* (MP)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.07.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.39,

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.13 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ändrad partibeteckning.....	1
§ 3 Avsägelse.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 6 Barnombudsmannens anmälningsskyldighet.....	5
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU12	5
(Beslut fattades under § 10.).....	5
§ 7 Nationellt mål och inriktning för	
funktionshinderspolitiken	5
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU5	5
Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD).....	5
Anf. 2 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	7
Anf. 3 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	9
Anf. 4 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	9
Anf. 5 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	10
Anf. 6 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	10
Anf. 7 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	11
Anf. 8 JAN LINDHOLM (MP).....	13
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	15
Anf. 10 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	16
Anf. 11 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	16
Anf. 12 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	16
Anf. 13 PER LODENIUS (C)	17
Anf. 14 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	19
Anf. 15 PER LODENIUS (C) replik	19
Anf. 16 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	19
Anf. 17 PER LODENIUS (C) replik	20
Anf. 18 MAJ KARLSSON (V)	21
Anf. 19 BENGT ELIASSON (L)	22
Anf. 20 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	24
Anf. 21 BENGT ELIASSON (L) replik	24
Anf. 22 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	25
Anf. 23 BENGT ELIASSON (L) replik	25
Anf. 24 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	26
Anf. 25 MAJ KARLSSON (V) replik	27
Anf. 26 ANN-BRITT ÅSEBOL (M) replik	28
Anf. 27 MAJ KARLSSON (V) replik	28
Anf. 28 ANN-BRITT ÅSEBOL (M) replik	28
Anf. 29 EMMA HENRIKSSON (KD).....	29
Anf. 30 BENGT ELIASSON (L)	29
(Beslut fattades under § 10.).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde	30
§ 8 Frågestund.....	30
Anf. 31 TALMANNEN.....	30
<i>Skärpta minimistraff för våldtäktsbrott.....</i>	<i>30</i>

Anf. 32 TOMAS TOBÉ (M)	30
Anf. 33 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	30
Anf. 34 TOMAS TOBÉ (M)	31
Anf. 35 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	31
<i>Regeringens migrationspolitik</i>	31
Anf. 36 PAULA BIELER (SD)	31
Anf. 37 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	32
Anf. 38 PAULA BIELER (SD)	32
Anf. 39 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	32
<i>Flygledning och centralisering av statliga jobb</i>	32
Anf. 40 PER ÅSLING (C)	32
Anf. 41 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	33
Anf. 42 PER ÅSLING (C)	33
Anf. 43 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	33
<i>Översyn av EBO-lagen</i>	33
Anf. 44 CARINA OHLSSON (S)	33
Anf. 45 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	34
Anf. 46 CARINA OHLSSON (S)	34
Anf. 47 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	34
<i>Ny brottsrubricering för brott med hedersmotiv</i>	35
Anf. 48 ROGER HADDAD (L)	35
Anf. 49 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	35
Anf. 50 ROGER HADDAD (L)	35
Anf. 51 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	35
<i>Följderna av förslaget om ändring av den tillfälliga asyllagen</i>	36
Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	36
Anf. 53 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	36
Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	36
Anf. 55 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	36
<i>Bristande likvärdighet i skolan</i>	37
Anf. 56 ANNIKA ECLUND (KD)	37
Anf. 57 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	37
Anf. 58 ANNIKA ECLUND (KD)	37
Anf. 59 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	38
<i>Offentliga upphandlingar och hållbara innovationer</i>	38
Anf. 60 ÅSA WESTLUND (S)	38
Anf. 61 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	38
Anf. 62 ÅSA WESTLUND (S)	38
Anf. 63 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	39
<i>Konsekvenserna av EBO-lagen</i>	39
Anf. 64 NIKLAS KARLSSON (S)	39
Anf. 65 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	39
Anf. 66 NIKLAS KARLSSON (S)	40
Anf. 67 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	40
<i>Bristen på poliser i södra Lappland</i>	40
Anf. 68 ANNIKA QARLSSON (C)	40

Anf. 69 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40
Anf. 70 ANNIKA QARLSSON (C).....	40
Anf. 71 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	41
<i>Regeringens syn på de ensamkommande</i>	41
Anf. 72 JOHAN FORSSELL (M)	41
Anf. 73 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	41
Anf. 74 JOHAN FORSSELL (M)	41
Anf. 75 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	42
<i>Asylsökandes rätt att välja kön på handläggare</i>	42
Anf. 76 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	42
Anf. 77 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	42
Anf. 78 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	42
Anf. 79 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	43
<i>Utlokalisering och allmänhetens förtroende för statliga myndigheter</i>	43
Anf. 80 VERONICA LINDHOLM (S)	43
Anf. 81 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	43
Anf. 82 VERONICA LINDHOLM (S)	43
Anf. 83 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	44
<i>It-säkerhet vid utkontraktering</i>	44
Anf. 84 KALLE OLSSON (S)	44
Anf. 85 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	44
Anf. 86 KALLE OLSSON (S)	44
Anf. 87 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45
<i>Den migrationspolitiska överenskommelsen</i>	45
Anf. 88 JONAS MILLARD (SD).....	45
Anf. 89 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	45
Anf. 90 JONAS MILLARD (SD).....	45
Anf. 91 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	46
<i>Stöd till barn som bevittnar våld i hemmet</i>	46
Anf. 92 HILLEVI LARSSON (S)	46
Anf. 93 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46
Anf. 94 HILLEVI LARSSON (S)	46
Anf. 95 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	47
<i>Vinsttak i välfärden</i>	47
Anf. 96 JENNY PETERSSON (M).....	47
Anf. 97 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	47
Anf. 98 JENNY PETERSSON (M).....	47
Anf. 99 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	48
<i>Reglering av snabblånemarknaden</i>	48
Anf. 100 JOHANNA HARALDSSON (S)	48
Anf. 101 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	48
Anf. 102 JOHANNA HARALDSSON (S)	48
Anf. 103 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	49

<i>Brottslighet mot skogs- och lantbrukare</i>	<i>49</i>
Anf. 104 JOHN WIDEGREN (M).....	49
Anf. 105 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	49
Anf. 106 JOHN WIDEGREN (M).....	49
Anf. 107 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	50
<i>Åtgärder mot oseriösa företag i välfärdssektorn</i>	<i>50</i>
Anf. 108 ADNAN DIBRANI (S).....	50
Anf. 109 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	50
Anf. 110 ADNAN DIBRANI (S).....	50
Anf. 111 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	51
<i>Förlorat hyreskontrakt till följd av brand</i>	<i>51</i>
Anf. 112 GUSTAF LANTZ (S)	51
Anf. 113 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	51
Anf. 114 GUSTAF LANTZ (S)	51
Anf. 115 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	52
<i>Tydligare regelverk för skolverksamhet</i>	<i>52</i>
Anf. 116 THOMAS STRAND (S).....	52
Anf. 117 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	52
Anf. 118 THOMAS STRAND (S).....	52
Anf. 119 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	53
<i>Statliga jobb i Gävleborg</i>	<i>53</i>
Anf. 120 LARS BECKMAN (M)	53
Anf. 121 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	53
Anf. 122 LARS BECKMAN (M)	53
Anf. 123 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	54
Ajournering.....	54
Återupptaget sammanträde.....	54
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 29 november.....	54
SkU6 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring.....	54
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	55
MJU7 Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet	55
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	55
SoU12 Barnombudsmannens anmälningsskyldighet	55
SoU5 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken.....	56
§ 11 Anmälan om interpellationer	58
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	58
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	59
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.07.	60